

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Kaliszu**

OCENA STANU SANITARNEGO I SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU KALISKIEGO

Stan na dzień 31 grudnia 2019 roku

Kalisz, luty 2020 rok

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH.....	7
1.1. Działania związane z zapobieganiem epidemiom chorób zakaźnych.....	7
1.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	7
1.2.1. Zatrucia i zakażenia pokarmowe	11
1.2.2. Wirusowe zapalenia wątroby	13
1.2.3. Zachorowania na choroby zakaźne wieku dziecięcego.....	15
1.2.4. Zachorowania na grypę	17
1.3. Programy wykorzenia chorób zakaźnych w Polsce	18
1.4. Realizacja szczepień ochronnych	18
1.5. Podsumowanie	18
1.6. Wnioski	18
II. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	20
2.1. Ocena jakości wody	23
2.2. Wodociągi o produkcji 1001-10000 m ³ /d	33
2.3. Wodociągi o produkcji 101-1000 m ³ /d	33
2.4. Wodociągi o produkcji <100m ³ /d.....	40
2.5. Podsumowanie	40
III. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK	42
3.1. Hotele	42
3.2. Motele.....	42
3.3. Inne obiekty świadczące usługi noclegowe.....	42
3.4. Obiekty czasowo-turystyczne.....	43
3.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu i solaria	43
3.6. Ustępy publiczne	44
3.7. Cmentarze i Zakłady Usług Pogrzebowych	44
3.8. Kąpieliska.....	44
3.9. Interwencje	45
3.10. Inne obiekty.....	46
3.11. Podsumowanie	46
IV. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ	47
4.1. Zakłady opieki zdrowotnej – ogółem	47
4.2. Zakłady leczenia zamkniętego	48
4.2.1. Stan techniczny i funkcjonalny szpitali.....	48

4.2.2. Utrzymanie czystości pomieszczeń i porządku w otoczeniu szpitali.....	51
4.2.3. Zaopatrzenie w wodę.....	51
4.2.4. Odprowadzanie ścieków	53
4.2.5. Dezynfekcja.....	53
4.2.6. Komory dezynfekcyjne	53
4.2.7. Sterylizacja	54
4.2.8. Gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów.....	54
4.2.9. Pralnictwo i gospodarka bielizną szpitalną	55
4.2.10. Żywienie pacjentów w szpitalach.....	56
4.3. Zakłady Lecznictwa Ambulatoryjnego	57
4.3.1. Postępowanie z czystą i brudną bielizną	57
4.3.2 Postępowanie z odpadami medycznymi	57
4.3.3. Utrzymanie czystości pomieszczeń i porządku.....	57
4.3.4. Ocena procedur dezynfekcyjnych oraz w zakresie antyseptyki rąk personelu medycznego.....	58
4.3.5. Ocena procedur sterylizacyjnych	58
4.4. Praktyki lekarskie	58
4.4.1. Postępowanie z czystą i brudną bielizną	58
4.4.2. Postępowanie z odpadami medycznymi	58
4.4.3. Utrzymanie czystości pomieszczeń i porządku.....	58
4.4.4. Ocena procedur dezynfekcyjnych i antyseptyki rąk.....	58
4.4.5. Ocena procedur sterylizacyjnych	58
4.5. Praktyki pielęgniarskie	59
4.6. Podsumowanie	59
V. WARUNKI SANITARNO - HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY.....	60
5.1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.....	60
5.1.1. Struktura zatrudnienia	60
5.1.2. Narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia	60
5.1.3. Kontrole w ramach nadzoru	61
5.1.4. Czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy.....	62
5.1.5. Nadzór nad zakładami ochrony zdrowia stosującymi cytostatyki	62
5.1.6. Czynniki biologiczne w środowisku pracy	62
5.1.7. Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi	63
5.2. Choroby zawodowe.....	63
5.3. Podsumowanie	64

VI. WARUNKI SANITARNE W SZKOŁACH I INNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH	65
6.1. Nadzór nad placówkami oświatowo - wychowawczymi	65
6.2. Funkcjonalność i stan techniczny budynków	65
6.3. Wodociągi i kanalizacja	66
6.4. Sale gimnastyczne	66
6.5. Meble szkolne	66
6.6. Rozkłady zajęć szkolnych	67
6.7. Dożywianie w szkołach.....	67
6.8. Opieka medyczna	67
6.9. Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi	67
6.10. Wypoczynek dzieci i młodzieży.....	68
6.11. Podsumowanie	68
VII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	69
7.1. Zakres nadzoru sanitarnego.....	69
7.2. Najczęściej stwierdzane uchybienia w poszczególnych grupach obiektów.....	70
7.2.1. Sklepy spożywcze (z wyłączeniem super- i hipermarketów)	70
7.2.2. Zakłady żywienia zbiorowego – otwarte	70
7.2.3. Zakłady żywienia zbiorowego – zamknięte	71
7.2.4. Sklepy spożywcze (z wyłączeniem super- i hipermarketów)	71
7.2.5. Piekarnie oraz wytwórnie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych.....	71
7.3. Stan sanitarny środków transportu żywności	71
7.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych	72
7.5. Ocena spraw załatwianych w systemie RASFF	72
7.6. Ocena sposobu żywienia	72
7.7. Podsumowanie	73
VIII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA	74
8.1. Podsumowanie	78
IX. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	79
X. WNIOSKI	82

WSTĘP

GLÓWNY CEL DZIAŁALNOŚCI POWIATOWEJ STACJI SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEJ w KALISZU

Glównym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Kaliszu w roku 2019 było promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, zapobieganie powstawaniu chorób i zaburzeń zdrowia, w tym chorób zakaźnych, nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych, i innych chorób związanych z warunkami pracy, poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego z zakresu zdrowia publicznego oraz prowadzenie działalności przeciwepidemicznej.

GLÓWNE KIERUNKI DZIAŁANIA POWIATOWEJ STACJI SANITARNO – EPIDEMIOLOGICZNEJ w KALISZU

1. Prowadzenie nadzoru nad realizacją programu obowiązkowych szczepień ochronnych.
2. Sprawowanie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.
3. Monitoring suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych wprowadzanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Wzmożenie nadzoru nad produktami wprowadzonymi do obrotu mogącymi stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.
5. Wykonywanie analiz mikrobiologicznych próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, w celu ciągłego nadzoru laboratoryjnego nad bezpieczeństwem żywności.
6. Sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także wody w kąpieliskach oraz pływalniach.
7. Zapobieganie powstawaniu chorób zakaźnych poprzez sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej.
8. Prowadzenie nadzoru nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy.

9. Przeciwdziałanie narkomanii poprzez monitorowanie i koordynowanie działań w zakresie realizacji polityki państwa w obszarze środków zastępczych,
10. Sprawowanie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów, prekursorami narkotyków kat. 2 i 3, produktów biobójczych oraz ich stosowaniem w działalności zawodowej.
11. Sprawowanie nadzoru nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.
12. Wzmożenie nadzoru sanitarnego nad stanem sanitarno – technicznym placów zabaw przy placówkach oświatowo – wychowawczych oraz innych.
13. Realizowanie niezbędnych czynności zapobiegawczych lub kontrolnych w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego i niezwłoczne przekazywanie informacji, w tym zakresie do organów wyższego stopnia.
14. Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych w nowoprojektowanych lub modernizowanych obiektach, przy realizacji przedsięwzięć oraz ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
15. Inicjowanie zadań w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnych z potrzebami społeczności lokalnych, w tym związanych ze specyficzną sytuacją epidemiologiczną miasta Kalisza.
16. Dostosowywanie struktur organizacyjnych, rozszerzenie zakresu akredytacji badań laboratoryjnych oraz rozwijanie efektywności poboru i transportu próbek do laboratoriów w celu usprawnienia funkcjonowania Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
17. Podnoszenie kwalifikacji pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez udział w szkoleniach oraz samokształcenie.

W ocenie stanu sanitarnego ujęto sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych oraz wyniki nadzoru sanitarnego prowadzonego przez poszczególne sekcje – stanowiska Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kaliszu. Prezentowane w ww. dokumencie dane liczbowe pochodzą ze sprawozdań statystycznych za rok 2019 realizowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu w ramach programu badań statystycznych.

Ocena stanu sanitarnego i sytuacja epidemiologiczna powiatu kaliskiego w roku 2019 roku jest dostępna również na stronie internetowej pod adresem:

<http://www.psse-kalisz.pl/>

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŻNYCH

1.1. Działania związane z zapobieganiem epidemiom chorób zakaźnych

Podejmowane w 2019 roku działania wynikały z sytuacji epidemiologicznej i dotyczyły:

- Nadzoru nad zgłaszalnością chorób zakaźnych, a w szczególności chorób inwazyjnych.
- Wzmoczonego nadzoru nad zgłaszalnością podejrzeń i zachorowań na odrę oraz diagnostykę w kierunku potwierdzenia lub wykluczenia odry.
- Nadzoru nad osobami z zatruciem pokarmowym wywołanym *Salmonellą* i kierowaniem osób z bliskiego kontaktu na badania w kierunku nosicielstwa.
- Nadzoru nad osobami z kontaktu z chorymi na gruźlicę prątkującą.
- Kierowania na szczepienia p/wzw B osób zakażonych wirusem HCV oraz osób z bliskiego kontaktu z zakażonymi wirusem HBV.
- Zapobiegania wściekliznie poprzez prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych wśród osób pokąsanych, nadzór nad osobami szczepionymi przeciwko wściekliznie, współpracę z innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarno-Epidemiologicznymi, na terenie których dochodziło do zagrożeń (występowały pokąsania) oraz stałą współpracę z Inspekcją Weterynaryjną.

1.2. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna większości chorób zakaźnych na terenie powiatu ziemskiego, podobnie jak w latach ubiegłych, kształtowała się pomyślnie.

W roku sprawozdawczym 2019 nie odnotowano zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne, czyli choroby łatwo rozprzestrzeniające się, o wysokiej śmiertelności, powodujące szczególne zagrożenie dla zdrowia publicznego (np. cholera, dżuma, ospa prawdziwa, wirusowe gorączki krwotoczne.) a zachorowania, przeciwko którym prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne utrzymywały się na stałym niskim poziomie lub nie występowały w ogóle (np. krztusiec, świnka, różyczka, błonica, tężec, nagminne porażenie dziecięce, wścieklizna).

W roku 2019 znacznie wzrosła zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby (typu B i C łącznie) i wynosiła 3,6, ogółem zarejestrowano 30 zachorowań, porównywalnie w 2018 roku zapadalność wynosiła 2,4, zachorowań było 21. (*roz.d.I.2.2*).

W bieżącym roku sprawozdawczym na terenie powiatu ziemskiego nie zarejestrowano ogniska chorób szerzących się drogą pokarmową.

W roku 2019 odnotowano 2 zgony z powodu chorób zakaźnych:

- 1 zgon z rozpoznaniem zakażenia jelit wywołane *Clostridium difficile* – kobieta 72 lata.
- 1 zgon z rozpoznaniem gruźlicy płuc - mężczyzna 74 lata.

Choroby inwazyjne

W roku 2019 nie odnotowano ognisk epidemicznych chorób inwazyjnych spowodowanych przez *Haemophilus influenzae*, *Streptococcus pneumoniae* i *Neisseria meningitidis*.

Tab. 1. Choroby inwazyjne - zachorowalność w latach 2012 – 2019

Choroby inwazyjne wywołane przez:	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Haemophilus influenzae</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Neisseria meningitidis</i> – (posocznica, zap. opon m-r.)	1	0	0	0	1	1	1	0
<i>Streptococcus pneumoniae</i> – (posocznica, zap. opon m-r. i mózgu)	0	0	1	0	0	1	0	0

Borelioza

W bieżącym roku sprawozdawczym znacznie wzrosła liczba zachorowań na boreliozę. Zarejestrowano 15 przypadków przy wsp. zap. 1,8. Porównywalnie, w roku 2018 było 8 zachorowań (wsp. zap. 1,0). We wszystkich przypadkach rozpoznano boreliozę skórą w postaci rumienia wędrującego.

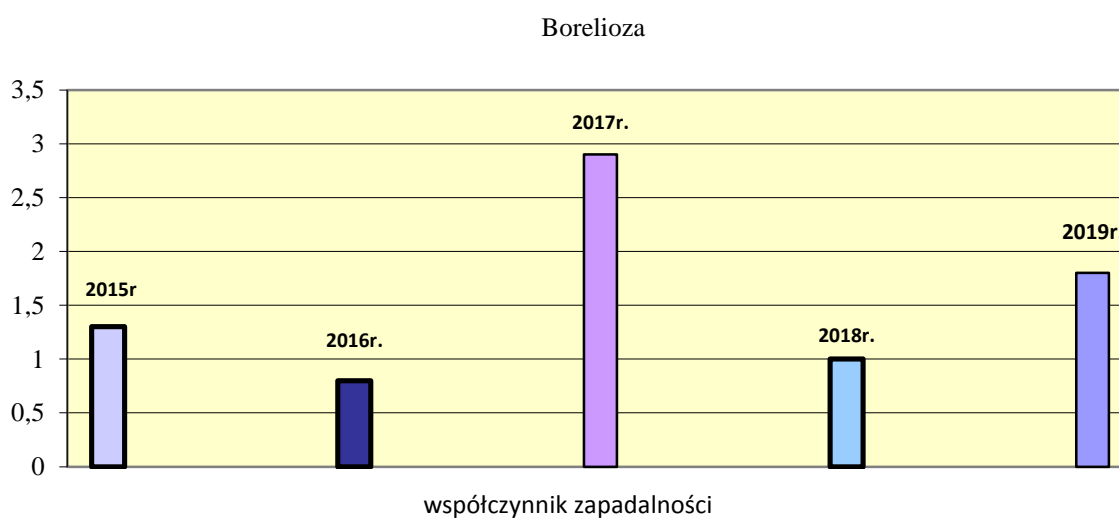
W trakcie dochodzeń epidemiologicznych ustalono, że w większości narażenie na ukłucie przez kleszcza wystąpiło u osób odwiedzających zalesione tereny powiatu kaliskiego. Wśród chorych były 3 narażenia zawodowe: 2 leśników i 1 rolnik.

Strukturę zachorowań na boreliozę w latach 2015-2019 w powiecie ziemskim przedstawia umieszczona poniżej tabela i wykres:

Tab. 2. Struktura zachorowań na boreliozę w ostatnich 5 latach w powiecie ziemskim

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.
Borelioza	11	1,3	7	0,8	24	2,9	8	1,0	15	1,8

*Współczynnik zapadalności na 10 tys. mieszkańców

Ryc. 1. Borelioza - zachorowalność w latach 2015 – 2019 w powiecie ziemskim

Pokąsania osób przez zwierzęta - narażenia na wściekliznę

W roku 2018 ogółem zgłoszono 58 przypadków pokąsań przez zwierzęta w tym 56 przypadki na terenie powiatu ziemskiego oraz w 2 przypadkach to osoby zamieszkałe w powiecie ziemskim a pokąsanych na terenie innych powiatów. Porównywalnie w roku 2018 ogółem zgłoszono 56 przypadków. Szczepieniom poddano 17 osób. Pozostałe osoby zostały zwolnione ze szczepień p/wściekliznie dzięki wykluczeniu wścieklizny u badanych zwierząt przez lekarzy weterynarii. Jest to efekt współpracy z Inspekcją Weterynaryjną oraz innymi Powiatowymi Inspekcjami Sanitarnymi. Zachorowań na wściekliznę u ludzi nie stwierdzono.

Neuroinfekcje

W roku sprawozdawczym 2019 wzrosła zachorowalność na neuroinfekcje. Zarejestrowano 7 przypadków zachorowań (wsp. zap. 0,8). Porównywalnie w roku 2018 były 3 zachorowania (wsp. zap. 0,4).

Wśród zachorowań stwierdzono:

- 3 przypadki zapalenia opon mózgowych i 1 przypadek zapalenia mózgu o nieokreślonej etiologii.
- 2 przypadki zapalenia opon mózgowych na tle bakteryjnym nieokreślonym.
- 1 przypadek zapalenia opon mózgowych na tle wirusowym nieokreślonym.

Wszystkie osoby były hospitalizowane.

Gruźlica

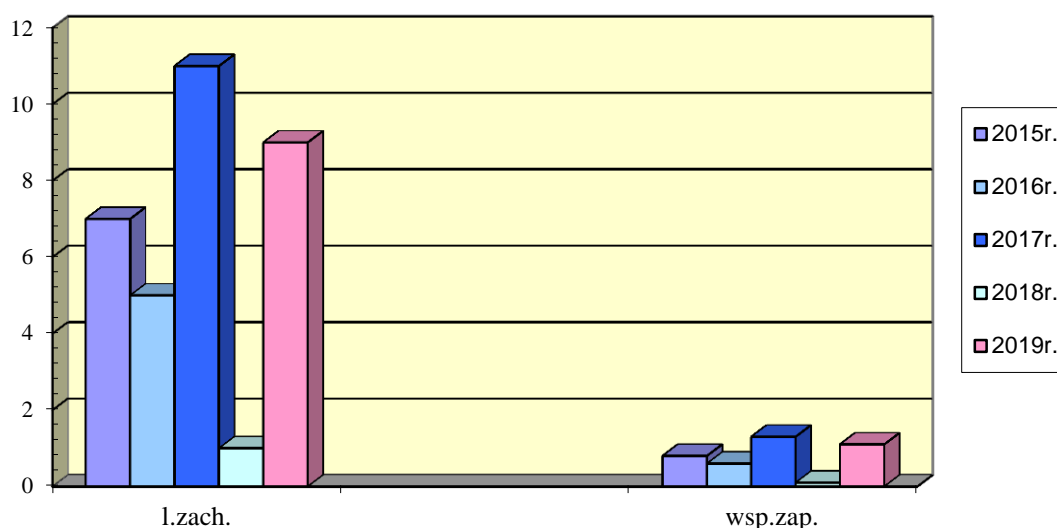
W 2019 roku odnotowano znaczny wzrost zachorowań na gruźlicę płuc postaci prątkującej w stosunku do roku ubiegłego. Zarejestrowano 9 przypadków (wsp. zap. 1,1). Porównywalnie w 2018 roku było 1 zachorowanie (wsp. zap. 0,1). Zachorowania na gruźlicę płuc postaci zakaźną wystąpiły u osób w wieku od 20 do 90 roku życia i dotyczyły w większości mężczyzn (7). Wśród chorych 3 osoby były czynne zawodowo. Wszyscy byli hospitalizowani. Zarejestrowano 1 zgon 74 letniego mężczyzny z rozpoznaniem gruźlicy płuc postaci prątkującej.

Przebieg zachorowań w ostatnich pięciu latach przedstawia poniższa tabela i wykres:

Tab.3. Liczba zachorowań i zapadalność na gruźlicę płuc postaci zakaźną w latach 2015-2019

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.
Gruźlica płuc postać zakaźna	7	0,8	5	0,6	11	1,3	1	0,1	9	1,1

*Współczynnik zapadalności na 10 tys. mieszkańców

Ryc. 2. Liczba zachorowań i zapadalność na gruźlicę płuc w latach 2015 – 2019

Choroby weneryczne

W bieżącym roku sprawozdawczym na terenie powiatu ziemskiego zmalała ilość zachorowań w stosunku do roku poprzedniego. Zgłoszono ogółem 2 zachorowania na choroby przenoszone drogą płciową przy wsp, zap. 0,2. Porównywalnie w 2018 roku było 5 zachorowań przy wsp, zap. 0,6.

Zgłoszono 2 przypadki kiły – postać nieokreślona.

1.2.1. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

Wzrosła liczba zatruc i zakażeń pokarmowych w roku 2019 w stosunku do roku ubiegłego i wynosiła 663 zgłoszonych zachorowań przy wsp. zap. 79,9. Porównywalnie w 2018 roku zarejestrowano 534 przypadki (wsp. zap. 64,2). W większości zgłaszano zatrucia pokarmowe o bliżej nieokreślonej etiologii (BNO) – 460 przypadków, co stanowi 69,4% ogółu zachorowań. Zatruc pokarmowych o określonej etiologii wirusowej (rota, noro i adenowirusy) było 86, co stanowi 13,0%. W 55 przypadkach zachorowania spowodowane były nieokreślonym bakteryjnym zakażeniem jelitowym co stanowi 8,3% ogółu zachorowań. Pozostałe 34 zachorowania (13,8%) miały tło bakteryjne w tym 6 zachorowań wywołanych *Salmonellą*, 27 zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile*, 1 zachorowanie wywołane przez *Yersinia enterocolitica*. Źródeł zakażenia pokarmowego nie ustalono.

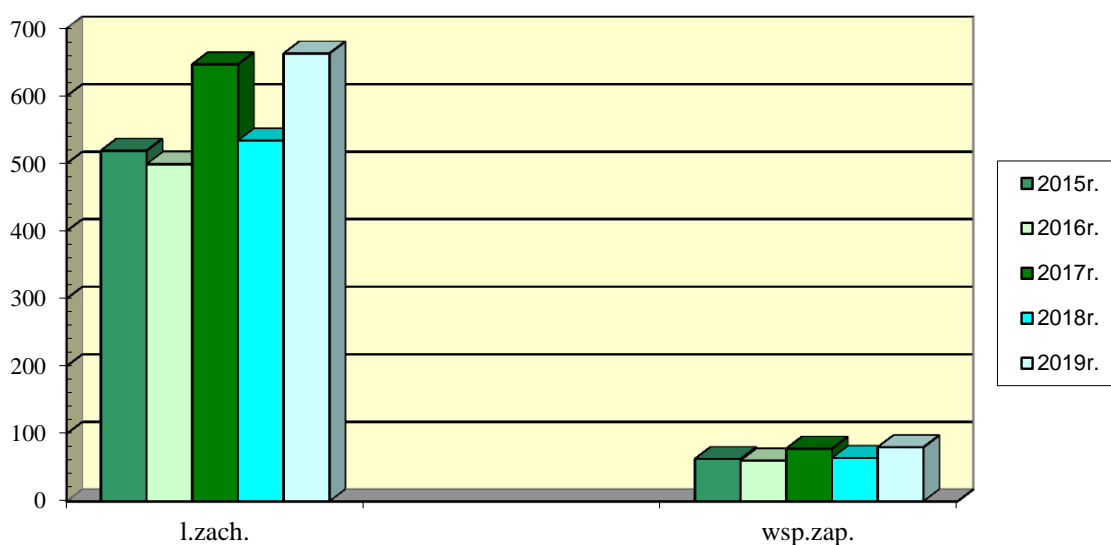
Zarejestrowano 4 tymczasowych nosicieli salmonelloz, były to osoby ubiegające się o pracę.

Strukturę zachorowań na zatrucia i zakażenia pokarmowe w ostatnich pięciu latach przedstawia tabela i wykres :

Tab. 4. Strukturę zachorowań na zatrucia i zakażenia pokarmowe w latach 2015 – 2019 w powiecie kaliskim

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.
Zatrucia pokarmowe	519	62,7	499	60,2	647	78,0	534	64,2	663	79,9

*Współczynnik zapadalności na 10 tys. mieszkańców

Ryc. 3. Zatrucia i zakażenia pokarmowe – liczba zachorowań i zapadalność w latach 2015 – 2019 w powiecie kaliskim

Biegunki u dzieci do lat 2

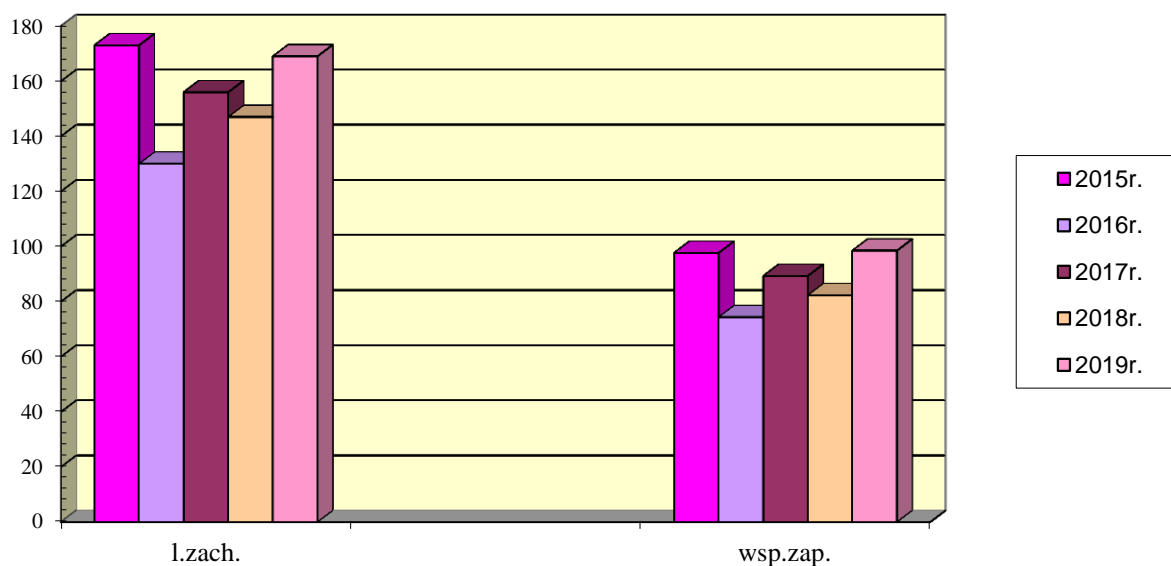
W bieżącym roku sprawozdawczym wzrosła liczba biegunek u dzieci do lat 2, zarejestrowano 169 przypadków, przy współczynniku zapadalności 98,5, liczonym na 1000 dzieci do lat 2 w powiecie ziemskim. Porównywalnie w roku 2018 zgłoszono 147 zachorowań (wsp. zap. 82,3). Większość zachorowań (112) tj. 66,3% ogółu wystąpiło na tle bliżej nieokreślonym (BNO). Zatruc pokarmowych o etiologii wirusowej było 55, co stanowi 32,5% ogółu zachorowań. Pozostałe 1,2% zachorowań miało tło bakteryjne tj.: 1 zachorowanie wywołane pałeczką *Salmonella* oraz 1 zachorowanie przez *Yersinia enterocolitica*.

Z ogólnej liczby zachorowań hospitalizowanych było 60 dzieci, co stanowi 35,5% ogółu zachorowań.

Tab. 5. Liczba zachorowań i zapadalność na biegunki u dzieci do lat 2 w powiecie kaliskim w latach 2015-2019

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.
Biegunki u dzieci do lat 2	173	97,7	130	74,4	156	89,3	147	82,3	169	98,5

* Współczynnik zapadalności na 1000 dzieci do lat 2 w powiecie ziemskim kaliskim

Ryc. 4. Biegunki u dzieci do lat 2 – liczba zachorowań i zapadalność w latach 2015- 2019

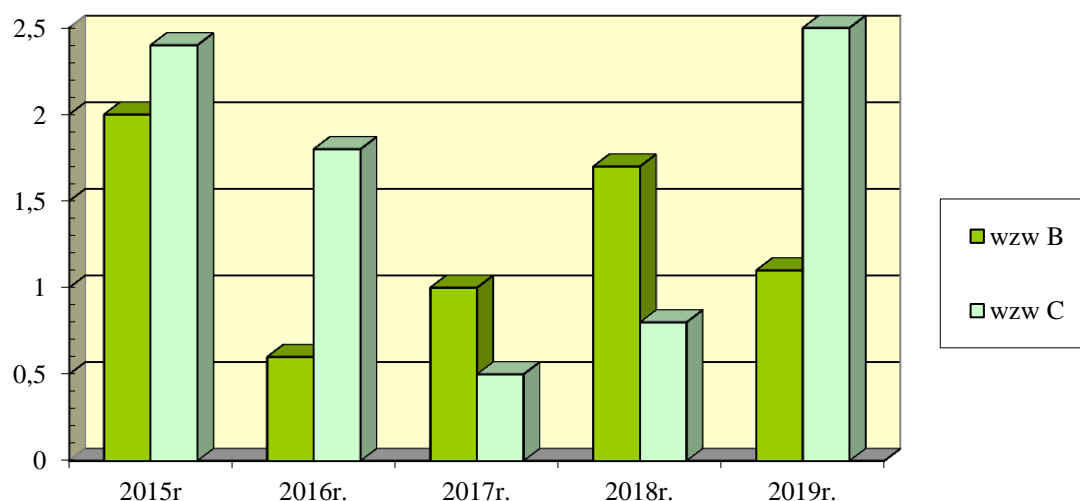
1.2.2. Wirusowe zapalenia wątroby

W bieżącym roku sprawozdawczym wzrosła liczba zachorowań na wirusowe zapalenia wątroby B i C - łącznie ogółem zarejestrowano 30 przypadków przy wsp. zap. 3,6. Porównywalnie w 2018 roku zarejestrowano 21 zachorowań przy wsp. zap. 2,5. Przebieg zachorowań i zapadalność w ostatnich pięciu latach przedstawia tabela 6.

Tab. 6. Struktura zachorowań i zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby według typów w latach 2015- 2019

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.
WZW B	10	1,2	5	0,6	8	1,0	14	1,7	9	1,1
WZW C	20	2,4	15	1,8	4	0,5	6	0,8	21	2,5
WZW inne-nieokreślone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	30	3,6	20	2,4	12	1,5	20	2,5	30	3,6

*Współczynnik zapadalności na 10 tys. mieszkańców

Ryc. 5. Wirusowe zapalenie wątroby – zapadalność w latach 2015–2019 w powiecie kaliskim

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

Liczba zachorowań w roku 2019 w stosunku do roku ubiegłego zmalała i wynosiła 9 zgłoszonych przypadków przy wsp. zap. 1,1. W roku 2018 było 14 zachorowań (wsp. zap. 1,7). Nie było osób z narażenia zawodowego. Wszystkie zachorowania rozpoznano jako postać przewlekłą. Nie ustalono źródeł zakażenia.

Ustalone w dochodzeniu epidemiologicznym osoby z kontaktu z chorymi skierowano do lekarzy rodzinnych celem zakwalifikowania do szczepień ochronnych p/wzw typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

W roku sprawozdawczym 2019 znacznie wzrosła liczba zachorowań na wzw typu C i wynosiła 21 zgłoszonych przypadków, przy wsp. zap. 2,5. Porównywalnie w 2018 roku było 7 zachorowań (wsp. zap. 0,8). W jednym przypadku zachorowanie miało związek z narażeniem zawodowym, był to ratownik medyczny. Wszystkie zachorowania rozpoznano jako postać przewlekłą.

W 2019 roku zarejestrowano 21 nowo wykrytych nosicieli wirusa HCV. Osoby chore i nosiciele skierowano do lekarzy rodzinnych celem zakwalifikowania do szczepień ochronnych p/wzw typu B.

1.2.3. Zachorowania na choroby zakaźne wieku dziecięcego

Odra – w roku 2019 odnotowano 2 przypadki zachorowania oraz 1 podejrzenie zachorowania na odrę. Zachorowały 2 nieszczepione dziewczęta w wieku 0 i 4 lata, powiązane epidemiologicznie, u których odra została potwierdzona badaniami laboratoryjnymi. W jednym przypadku u 34 letniej kobiety chorobę wykluczono poprzez uzyskanie ujemnych wyników wykonanych przez laboratorium Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie.

Ospa wietrzna – w roku sprawozdawczym 2019 w powiecie ziemskim zaobserwowano niewielki wzrost zachorowań na ospę wietrzną, zarejestrowano 395 przypadków (wsp. zap. 47,6). Porównywalnie w 2018 roku odnotowano 370 zachorowań (wsp. zap. 44,5). Wśród chorych nie było osób wcześniej zaszczepionych przeciwko ospie wietrznej. (*wykres słupkowy-ryc.6*).

Różyczka – w roku 2019 podobnie do roku ubiegłego nie odnotowano zachorowań na różyczkę. Brak zarejestrowanych zachorowań jest wynikiem prowadzonej weryfikacji poprzez wysyłanie do Państwowego Zakładu Higieny próbek laboratoryjnych od osób podejrzanych o zachorowanie na różyczkę w celu potwierdzenia lub wykluczenia. (*wykres słupkowy - ryc.6*)

Krztusiec – w roku 2019 zarejestrowano 4 przypadki zachorowania na krztusiec przy wsp. zap. 0,5. Porównywalnie w roku 2018 zarejestrowano 1 przypadek zachorowania przy wsp. zap. 0,1. W dochodzeniu epidemiologicznym ustalono, że wszystkie 4 osoby były powiązane epidemiologicznie i wcześniej zaszczepione przeciwko krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień. (*wykres słupkowy – ryc.6*)

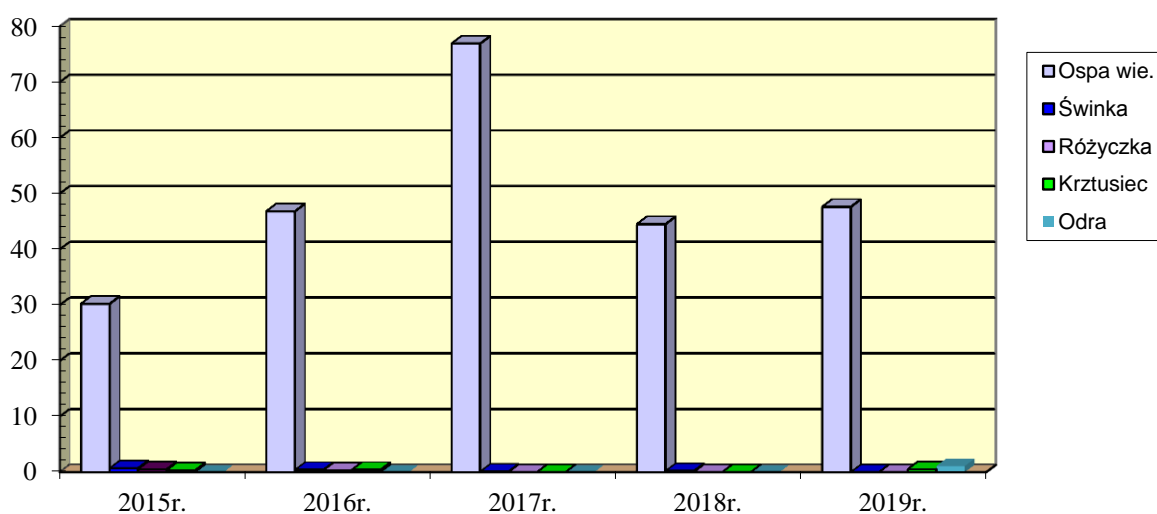
Świnka – w roku sprawozdawczym 2019 nie zarejestrowano zachorowania na świnkę. Porównywalnie w roku 2018 zarejestrowano 2 przypadki zachorowania przy wsp. zap. 0,2 (wykres słupkowy – ryc.6).

Analiza zachorowań na świnkę, różyczkę i krztusiec w ostatnich 5 latach ukazuje pomyślną sytuację epidemiologiczną, która jest efektem kontynuacji obowiązkowych szczepień ochronnych (wykres słupkowy - ryc.6).

Tab.7. Zapadalność i zachorowalność na ospę wietrzną, świnkę, różyczkę i krztusiec w powiecie kaliskim, w latach 2015-2019

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.	L. zach.	Wsp. zap.
Ospa wietrzna	250	30,2	388	46,8	638	76,9	370	44,5	395	47,6
Świnka	6	0,7	3	0,4	1	0,1	2	0,2	0	0
Różyczka	4	0,5	2	0,3	0	0	0	0	0	0
Krztusiec	3	0,3	3	0,4	0	0	1	0,1	4	0,5
Odra	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1,1

*Współczynnik zapadalności na 10 tys. mieszkańców

Ryc. 6. Choroby wieku dziecięcego – zapadalność w latach 2015 -2019 w powiecie kaliskim

1.2.4. Zachorowania na grypę

W 2019 roku w powiecie ziemskim kaliskim odnotowano spadek zgłoszonych zachorowań na przypadki grypopodobne - zarejestrowano 8355 przypadków zachorowań przy wsp. zap. 1006,5. Porównywalnie w roku 2018 zgłoszono 12204 zachorowania na przypadki grypopodobne (wsp. zap. 1468,2). Zgonów nie było.

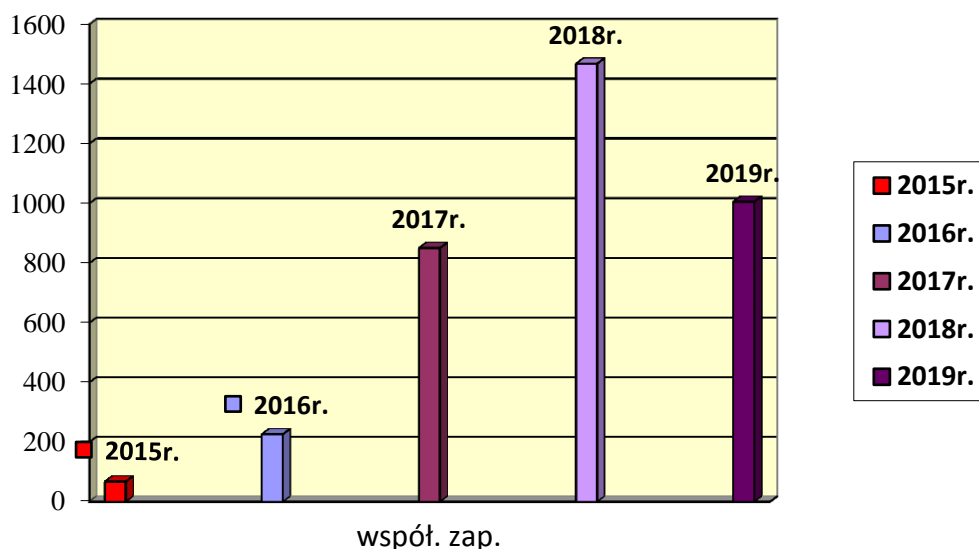
Najwięcej bo 4281 zachorowań dotyczyło osób w przedziale wiekowym od 15 do 64 roku życia, najmniej zachorowało osób w wieku powyżej 65 lat – 89 zachorowań.

Sezonowość – najwięcej przypadków grypopodobnych odnotowano w I kwartale 2019 roku, zgłoszono 4251 zachorowań, co stanowi 50,9 % ogółu zachorowań. W IV kwartale zarejestrowano 2353 zachorowania (28,2%), w II kwartale było 246 zgłoszonych zachorowań, co stanowi 2,9%; najmniej zachorowań odnotowano w III kwartale - 208 zgłoszeń, tj. 2,5% ogółu zachorowań.

Tab. 8. Liczba zachorowań na grypę i przypadki grypopodobne w latach 2015 – 2019

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w latach									
	2015		2016		2017		2018		2019	
Zachorowania grypowe	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.	Liczba zach.	Współ. zap.
Powiat ziemski kaliski	560	67,6	1879	226,6	7060	851,2	12204	1468,2	8355	1006,5

* zapadalność obliczono na 10 000 ludności

Ryc. 7. Grypa i zachorowania grypopodobne - zapadalność w latach 2015 – 2019 w powiecie ziemskim

1.3. Programy wykorzenia chorób zakaźnych w Polsce

Realizacja programu eradykacji poliomyelitis na terenie powiatu ziemskiego polegała na nadzorze nad wykonawstwem szczepień oraz monitoringu ostrych porażen wiotkich. W roku 2019 nie zgłoszono ostrych porażen wiotkich u dzieci do 15 roku życia.

1.4. Realizacja szczepień ochronnych

Realizacja programu szczepień ochronnych w roku 2019 odbywała się w 18 podmiotach leczniczych. Wszystkie placówki zostały poddane kontroli w zakresie szczepień ochronnych.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 18 kontroli planowanych.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 19 przypadków odczynów poszczepiennych: 3 z nich zakwalifikowano jako odczyny poważne, pozostałe jako łagodne. Hospitalizacji poddano 4 dzieci. W każdym przypadku nastąpił pełen powrót do zdrowia.

W roku 2019 prowadzono postępowanie administracyjne wobec 127 osób uchylających się od szczepień, w tym zgłoszonych w roku sprawozdawczym 6. Obowiązku zaszczepienia dokonano u 6 dzieci.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wystawił 14 tytułów wykonawczych skierowanych do Wojewody Wielkopolskiego w celu nałożenia grzywny.

1.5. Podsumowanie

1. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych na terenie powiatu ziemskiego podobnie jak w roku ubiegłym, kształtowała się pomyślnie.
2. Spadek zachorowań większości chorób zakaźnych jest efektem kontynuacji obowiązkowych szczepień ochronnych.
3. Objęcie od 2003 roku obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi wszystkich dzieci doprowadziło do braku zachorowań na różyczkę i wyeliminowania różyczki wrodzonej.

1.6. Wnioski

1. Propagowanie szczepień ochronnych zalecanych przeciwko chorobom zakaźnym szczególnie niebezpiecznych dla dzieci, odniosłoby efekt w postaci zmniejszenia zagrożeń zachorowań wywołanych przez takie patogeny, jak: meningokoki, pneumokoki, wirus ospy wietrznej.

2. Wprowadzenie szerokiej akcji szczepień przeciwko grypie sezonowej zapobiegłoby wystąpieniu ewentualnych epidemii grypy w przyszłości.
3. Efekt współpracy z Inspekcją Weterynaryjną umożliwia odstąpienie od szczepień p/wścieklicznie ludzi narażonych podczas pokąsań przez zwierzęta.
4. Odra to jedna z najbardziej zakaźnych chorób populacji a jedynym skutecznym sposobem jej zapobiegania są szczepienia ochronne. Według zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wszystkie kraje powinny zaszczepić co najmniej 95% wszystkich dzieci.

Powyższe dane obliczono na dzień 30.06.2019r.

Liczba ludności w powiecie kaliskim – 83 008

Liczba dzieci w powiecie ziemskim w wieku 0 i 1 roku - 1 715

II. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

Na terenie powiatu kaliskiego jest eksploatowanych 50 wodociągów, w tym 45 o charakterze publicznym, produkujące wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi do celów zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców powiatu. Pięć wodociągów stanowią własność prywatną i ujmują wodę na własne potrzeby, tj.:

- wodociąg przedsiębiorstwa Colian Sp. z o.o. w Gminie Opatówek (woda przeznaczona do produkcji wody mineralnej, napojów gazowanych i niegazowanych, oranżady i toniku),
- wodociąg Wojewódzkiego Zakładu Opieki Psychiatrycznej w Sokołowie Sp. z o.o. (woda służąca działalności publicznej – zaopatrzenie pacjentów i pracowników zakładu opieki),
- wodociąg Wojewódzkiego Specjalistycznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy (woda służąca działalności publicznej – zaopatrzenie pacjentów i pracowników zakładu opieki),
- wodociąg GRUPY AWW Sp. z o.o. Sp. k. w miejscowości Zbiersk Cukrownia w Gminie Stawiszyn (woda przeznaczona do produkcji etanolu rektyfikowanego oraz alkoholu farmaceutycznego, wykorzystywana do celów gospodarczych i socjalnych zakładu, sprzedawana innym podmiotom),
- wodociąg przedsiębiorstwa JAKO Sp. z o.o. w Gminie Żelazków (woda przeznaczona do celów produkcji zakład oraz wykorzystywana do celów gospodarczych i socjalnych pracowników zakładu).

Zgodnie z szacunkami poszczególnych zarządców i właścicieli urządzeń wodnych sieć wodociągowa dociera do wszystkich zamieszkałych miejscowości w powiecie kaliskim i zaopatruje około 82482 mieszkańców powiatu. Sumaryczna liczba mieszkańców powiatu kaliskiego obliczona na podstawie danych producentów wody jest obciążona pewnym błędem, wynikającym z różnych metod szacunkowych, przyjętych przez te podmioty. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na dzień 30 czerwca 2019 r.) wynika, że z sieci wodociągowej korzysta około 99,4% mieszkańców powiatu kaliskiego. Do sieci wodociągowej nie są podłączone pojedyncze gospodarstwa domowe (zaopatrywane w wodę z ujęć indywidualnych – studni kopanych), do których doprowadzenie sieci wodociągowej jest utrudnione z przyczyn technicznych lub gospodarstwa, których mieszkańcy nie wyrażają na to zgody.

Wykaz urządzeń wodociągowych wraz z danymi na temat wielkości produkcji wody i liczby zaopatrywanych mieszkańców przedstawiono w tabeli 9.

Tab. 9. Wykaz wodociągów, produkujących wodę do spożycia przez ludzi na terenie powiatu kaliskiego

Lp.	Nazwa wodociągu	Szacowana liczba zaopatrywanej ludności	Średnioroczna produkcja wody [m ³ /d]	Gmina
1	Blizanów	2085	434	Blizanów
2	Jastrzębniki	2460	560	
3	Lipe	1478	286	
4	Pawłówek	1620	450	
5	Rychnów	1435	364	
6	Zagorzyn	2290	790	
7	Brzeziny	2422	441	Brzeziny
8	Czempisz	1247	225	
9	Pieczyska	1270	351	
10	Piegonisko Wieś	773	101	Ceków-Kolonia
11	Kamień	1210	295,1	
12	Morawin	1965	362	
13	Ceków-Kolonia	1460	347,94	Godziesze Wielkie
14	Biała	5628	775	
15	Wolica	3412	736	
16	Szpital Wolica*	0	22	Koźminek
17	Dębsko	2195	411,3	
18	Koźminek	2736	410,4	
19	Moskurnia	705	178,4	
20	Pietrzyków	1893	824,9	
21	Sokołówka*	0	21	Lisków
22	Lisków	2950	822	
23	Strzałków	2680	520	Mycielin
24	Danowiec	409	83,3	
25	Dzierzbin	1078	212,5	
26	Korzeniew	2023	280,2	
27	Kościelec	1350	287	Opatówek
28	Cienia II	2198	417	
29	Michałów II	236	95	
30	Opatówek	4698	445	
31	Rajsko	352	73	
32	Tłokinia Wielka	1114	3681	Stawiszyn
33	Colian*	0	934,14	
34	Piątek Wielki	809	284	
35	Stawiszyn	3100	606	
36	Zbiersk	1895	418	
37	Zbiersk Kolonia	1390	327	
38	Zbiersk Cukrownia*	0	500	

Lp.	Nazwa wodociągu	Szacowana liczba zaopatrwanej ludności	Średnioroczna produkcja wody [m ³ /d]	Gmina
39	Iwanowice	2320	435	Szczytniki
40	Mrocзки Wielkie	504	88,6	
41	Radliczyce	1605	383,6	
42	Staw	1031	179,4	
43	Szczytniki	2493	651,4	
44	Dębe	1600	520	Żelazków
45	Janków Goliszewski	1200	453	
46	Kokanin	2210	840	
47	Michałów	1200	190	
48	Pólko	2300	522	
49	Żelazków	1453	135	
50	JAKO Sp. z o.o.*	0	83,6	
	Razem	82482	22852,78	

*wodociąg nie zaopatruje w wodę stałych mieszkańców powiatu

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności jest czerpana z ujęć podziemnych (jurajskich, kredowych, trzecio i czwartorzędowych), zlokalizowanych przede wszystkim na terenach rolniczych. Jakość ujmowanej wody jest dobra i nie wymaga stosowania skomplikowanych procesów uzdatniania. Dwa wodociągi dystrybuują wodę bezpośrednio ujmowaną, bez jej wcześniejszego oczyszczania (Wodociąg Michałów II oraz Wodociąg Rajsko w Gminie Opatówek).

W pozostałych urządzeniach uzdatnianie wody polega na obniżeniu w wodzie zawartości rozpuszczonych jonów żelaza (II) i manganu (II), przy wykorzystaniu dwóch metod tj. aeracji (napowietrzania) oraz filtracji. W celu utrzymania odpowiednich warunków bakteriostatycznych na wodociągach stosuje się okresową dezynfekcję chemiczną wody. Metoda ta jest stosowana zapobiegawczo w czasie wykonywania prac modernizacyjnych i konserwacyjnych oraz w przypadkach stwierdzenia zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody. Do wody dawkiowany jest podchloryn sodu za pomocą automatycznych urządzeń dozujących – pomp membranowych. Stała dezynfekcja chemiczna wody jest prowadzona jedynie na wodociągu Biała (Gmina Godziesze Wielkie). W przypadku wodociągu Szpitala Wolica, prowadzona jest stała dezynfekcja za pomocą lampy UV, zarządca wodociągu ma możliwość okresowej dezynfekcji chemicznej za pomocą podchlorynu sodu.

2.1. Ocena jakości wody

W 2019 roku ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dokonywana była w oparciu o rozporządzenie z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Nadzór sanitarny nad jakością wody w okresie sprawozdawczym prowadzono we wszystkich zaewidencjonowanych wodociągach, zgodnie z planem działania, opracowanym na 2019 rok, zatwierdzonym przez Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Częstotliwość poboru próbek ustalono na podstawie wielkości średniorocznej produkcji wody w m³/dobę w 2018 roku z poszczególnych wodociągów. Próbkę wody do badania laboratoryjnego pobierano w stałych punktach poboru, uzgodnionych z zarządcami i właścicielami urządzeń wodnych.

Badania wody realizowane były w oparciu o monitoring parametrów grupy A, monitoring parametrów grupy B oraz nadzór sanitarny.

Monitoring parametrów grupy A służy sprawowaniu bieżącego nadzoru sanitarnego nad jakością wody i obejmuje swym zakresem zestaw najistotniejszych (podstawowych) parametrów fizycznych, organoleptycznych, chemicznych i mikrobiologicznych. Monitoring parametrów grupy B stanowi rozszerzenie monitoringu A i obejmuje znacznie większy zakres badanych parametrów w tym m.in. metale ciężkie, pestycydy, uboczne produkty dezynfekcji wody. Badania w ramach nadzoru sanitarnego obejmują natomiast swym zakresem wybrane parametry, które są badane w celu potwierdzenia zanieczyszczenia wody, wyjaśnienia przyczyn stwierdzonego zanieczyszczenia lub oceny skuteczności podjętych działań naprawczych.

Zakres badań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2019 roku ustalono na podstawie rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz wytycznych Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W 2019 roku badano następujące parametry w monitoringu A i B: mętność, barwa, zapach, odczyn, przewodność elektryczna, twardość (sumaryczna zawartość wapnia i magnezu), utlenialność (indeks nadmanganianowy), amoniak, azotyny, azotany, chlorki, żelazo, mangan, siarczany, cyjanki, fluorki, sól, bor, glin, chrom, nikiel, miedź, arsen, selen, srebro, kadm, antymon, ołów, rtęć, benzo(a)piren, Σ WWA, 1,2-dichloroetan, Σ trichloroetenu i tetrachloroetenu, tetrachlorometan, benzen, α -HCH, HCB, β -HCH, γ -HCH, δ -HCH,

heptachlor, aldryna, epoksyd heptachloru, α – endosulfan, dieldryna, p. p'-DDE, o. p'-DDD, β -endosulfan, p. p-DDD, aldehyd endryny, siarczan endosulfanu, Σ pestycydów chloroorganicznych, Σ THM, chlor wolny, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72 h, liczba enteroków kałowych, liczba bakterii grupy coli, liczba bakterii *Escherichia coli*.

Badania jakości wody w zakresie monitoringu A oraz częściowo monitoringu B w ramach kontroli urzędowej wykonywano w Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kaliszu, natomiast w zakresie specjalistycznych badań z zakresu monitoringu B (metale ciężkie, pestycydy, uboczne produkty dezynfekcji wody) w Laboratorium Badania Wody i Gleby Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Poznaniu.

Liczbę zbadanych próbek wody w ramach kontroli urzędowej, pochodzącej z poszczególnych wodociągów przedstawiono w tabeli 10, natomiast liczbę zbadanych próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej, prowadzonej przez producentów wody w tabeli 11.

Tab. 10. Liczba zbadanych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2019 roku w ramach kontroli urzędowej z poszczególnych obszarów dystrybucji

Nazwa wodociągu	Rodzaj badania					Suma końcowa
	monitoring parametrów gr. A	monitoring parametrów gr. B	nadzór sanitarny			
			bakteriologia	fizykochemia	fizykochemia z bakteriologią	
Biała	4	1	0	0	0	5
Blizanów	4	1	0	0	0	5
Brzeziny	4	1	0	0	0	5
Ceków-Kolonia	4	1	0	0	0	5
Cienia II	4	1	0	0	0	5
Colian	4	1	0	0	0	5
Czempisz	4	1	0	0	0	5
Danowiec	4	1	0	0	0	5
Dębe	4	1	0	0	0	5
Dębsko	4	1	0	0	0	5
Dzierzbín	4	1	0	0	0	5
Iwanowice	4	1	0	0	0	5
JAKO Sp. z o.o.	3	1	0	0	0	4
Janków	4	1	0	0	0	5
Jastrzębniki	4	1	0	0	0	5
Kamień	4	1	0	0	0	5
Kokanin	4	1	0	0	0	5
Korzeniew	4	1	0	0	0	5
Kościelec	4	1	0	0	0	5

Nazwa wodociągu	Rodzaj badania					Suma końcowa
	monitoring parametrów gr. A	monitoring parametrów gr. B	nadzór sanitarny			
			bakteriologia	fizykochemia	fizykochemia z bakteriologią	
Koźminek	4	1	0	0	0	5
Lipe	4	1	0	0	0	5
Lisków	4	1	0	0	0	5
Michałów	4	1	0	0	0	5
Michałów II	2	1	0	0	0	3
Morawin	4	1	0	0	0	5
Moskurnia	4	1	0	0	0	5
Mroczi Wielkie	2	0	0	0	0	2
Opatówek	4	1	0	0	0	5
Pawówek	4	1	0	0	0	5
Piątek Wielki	4	1	0	0	0	5
Pieczyska	4	1	0	0	0	5
Piegonisko Wieś	4	1	0	0	0	5
Pietrzyków	4	1	0	0	0	5
Pólko	4	1	0	0	0	5
Radliczyce	4	1	0	0	0	5
Rajsko	2	0	0	0	0	2
Rychnów	4	1	0	0	0	5
Sokołówka	2	0	0	0	0	2
Staw	4	1	0	0	0	5
Stawiszyn	4	1	0	0	0	5
Strzałków	4	1	0	0	0	5
Szczytniki	4	1	0	0	0	5
Szpital Wolica	2	0	0	0	2	4
Tłokinia Wielka	8	2	0	0	0	10
Wolica	4	1	0	0	0	5
Zagorzyn	4	1	0	0	0	5
Zbiersk	4	1	0	0	0	5
Zbiersk Cukrownia	4	1	0	0	0	5
Zbiersk Kolonia	4	1	0	0	0	5
Żelazków	4	1	0	0	0	5
Suma końcowa	193	47	0	0	2	242

Tab. 11. Liczba zbadanych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2019 roku w ramach kontroli wewnętrznej z poszczególnych obszarów dystrybucji

Nazwa wodociągu	Rodzaj badania						Suma końcowa
	monitoring parametrów gr. A	monitoring parametrów gr. B	nadzór sanitarny			promieniotwórczość	
			bakteriologia	fizykochemia	fizykochemia z bakteriologią		
Biała	4	1	6	0	0	0	11
Blizanów	4	1	0	1	0	0	6
Brzeziny	5	1	0	0	0	1	7
Ceków-Kolonia	4	1	0	0	0	0	5
Cienia II	4	1	0	2	0	0	7
Colian	4	1	1	0	0	0	6
Czempisz	5	1	0	4	1	0	11
Danowiec	4	1	0	0	0	0	5
Dębe	4	1	6	1	0	0	12
Dębsko	4	1	2	1	3	0	11
Dzierzbín	4	1	1	2	0	0	8
Iwanowice	4	1	0	1	0	0	6
JAKO Sp. z o.o.	2	1	0	0	0	0	3
Janków	4	1	5	1	2	0	13
Jastrzębniki	4	2	3	6	0	0	15
Kamień	4	1	5	0	0	0	10
Kokanin	4	1	1	8	4	1	19
Korzeniew	4	1	0	2	0	0	7
Kościelec	4	1	2	1	0	0	8
Koźminek	4	1	1	0	0	0	6
Lipe	4	1	0	6	1	0	12
Lisków	4	1	3	0	0	0	8
Michałów	4	1	2	1	0	0	8
Michałów II	2	1	0	0	0	0	3
Morawin	4	1	0	0	0	0	5
Moskurnia	4	1	14	0	3	0	22
Mroczi Wielkie	2	1	0	0	0	0	3
Opatówek	4	1	0	0	0	0	5
Pawówek	4	1	2	2	0	0	9
Piątek Wielki	4	1	1	0	4	0	10
Pieczyska	6	1	0	0	0	1	8
Piegonisko Wieś	4	1	1	0	0	1	7
Pietrzyków	4	1	3	0	1	0	9
Pólko	4	1	0	10	1	1	17
Radliczyce	4	1	0	0	0	0	5

Nazwa wodociągu	Rodzaj badania						Suma końcowa
	monitoring parametrów gr. A	monitoring parametrów gr. B	nadzór sanitarny			promieniotwórczość	
			bakteriologia	fizykochemia	fizykochemia z bakteriologią		
Rajsko	4	1	0	4	1	0	10
Rychnów	4	1	2	4	1	0	12
Sokołówka	2	1	0	0	0	0	3
Staw	4	1	0	1	0	0	6
Stawiszyn	4	1	1	1	0	0	7
Strzałków	4	1	0	0	0	0	5
Szczytniki	4	1	0	0	0	0	5
Szpital Wolica	0	1	0	2	0	0	3
Tłokinia Wielka	8	2	1	9	0	0	20
Wolica	4	1	1	1	1	0	8
Zagorzyn	4	1	1	1	0	0	7
Zbiersk	4	1	1	3	0	0	9
Zbiersk Cukrownia	4	1	0	1	0	0	6
Zbiersk Kolonia	4	1	1	1	0	0	7
Żelazków	4	1	2	0	0	0	7
Suma końcowa	196	52	69	77	23	5	422

W 2019 roku spośród zbadanych 242 próbek wody w ramach kontroli urzędowej, odnotowano 57 próbek, w których wykryto przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości jednego lub kilku parametrów wskaźnikowych (23,6 %). W grupie parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych najczęściej odnotowywano przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości parametru mętności, natomiast w grupie parametrów mikrobiologicznych – ogólnej liczby mikroorganizmów. Zestawienie negatywnych wyników analiz laboratoryjnych przedstawiono w tabeli 12.

W 2019 roku w ramach kontroli wewnętrznej zbadano natomiast 422 próbki wody. W 112 próbkach odnotowano przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości jednego lub kilku parametrów wskaźnikowych (26,5 %). W grupie parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych najczęściej odnotowywano przekroczenie najwyższej dopuszczalnej wartości parametru mętności, natomiast w grupie parametrów mikrobiologicznych – liczby bakterii grupy coli. Zestawienie negatywnych wyników analiz laboratoryjnych przedstawiono w tabeli 13.

Tab. 12. Liczba próbek zbadanych w ramach kontroli urzędowej, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości badanego parametru w 2019 roku

Nazwa wodociągu	Ilość złych próbek	mętność	mangan	żelazo	jon amonowy	azotyny	azotany	zapach	barwa	bakterie grupy coli	ogólna liczba mikroorg.
Czempisz	3	2	0	0	0	0	0	0	2	0	1
Dębe	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
Dzierzbín	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Janków	3	2	1	1	1	0	0	0	1	0	1
Jastrzębniki	4	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Kamień	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Korzeniew	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Kościelec	3	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0
Lipe	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
Lisków	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Moskurnia	5	0	0	0	0	0	1	0	0	4	1
Piątek Wielki	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pietrzyków	4	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4
Pólko	3	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Rychnów	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Szpital Wolica	4	4	0	0	0	0	0	0	4	0	0
Tłokinia Wielka	6	5	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Zbiersk Cukrownia	3	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Suma końcowa	57	28	4	5	1	1	2	2	8	10	16

Tab. 13. Liczba próbek w ramach kontroli wewnętrznej, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości badanego parametru w 2019 roku

Nazwa wodociągu	Ilość złych próbek	mętność	mangan	żelazo	barwa	azotany	bakterie grupy coli	ogólna liczba mikroorg.	E. coli	enterokoki kałowe
Biała	5	0	0	0	0	0	4	1	1	0
Blizanów	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Cienia II	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Colian	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Czempisz	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Dębe	3	0	1	0	0	0	2	0	0	0
Dębsko	6	2	2	0	1	0	1	5	0	0
Dzierzbín	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Iwanowice	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Janków	5	0	1	0	0	0	0	4	0	0
Jastrzębniki	6	0	0	2	0	0	1	2	1	0
Kokanin	11	11	2	2	11	0	6	0	0	0
Koźminek	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Lipe	6	1	0	0	4	0	1	0	0	0
Lisków	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Michałów	3	0	1	0	0	0	2	0	0	0
Moskurnia	10	0	0	0	2	0	10	5	0	0
Pawówek	4	1	0	1	0	0	2	0	0	0
Piątek Wielki	3	3	0	0	0	0	1	0	0	0
Piegonisko Wieś	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pólko	7	5	1	2	5	0	1	0	0	0
Rajsko	5	5	0	1	0	0	0	0	0	1
Rychnów	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Staw	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0

Nazwa wodociągu	Ilość złych próbek	mętność	mangan	żelazo	barwa	azotany	bakterie grupy coli	ogólna liczba mikroorg.	E. coli	enterokoki kalowe
Stawiszyn	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Szpital Wolica	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Tłokinia Wielka	4	2	0	1	0	1	0	0	0	0
Wolica	3	1	0	0	2	0	1	1	0	0
Zagorzyn	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Zbiersk	4	1	2	0	0	0	1	0	0	0
Zbiersk Kolonia	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Żelazków	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Suma końcowa	112	40	11	9	30	1	43	22	2	1

Wartości obserwowanych przekroczeń parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, w związku z tym nie wprowadzono ograniczeń dotyczących spożycia wody oraz sposobu jej użytkowania.

Wszystkie parametry organoleptyczne i fizykochemiczne, które zostały przekroczone (mętność, mangan, żelazo, jon amonowy, barwa, zapach) należą do tzw. parametrów wskaźnikowych, a ich podwyższone wartości nie mają bezpośrednio negatywnego wpływu na zdrowie ludzi. Podwyższone wartości parametrów wskaźnikowych mogą świadczyć o nieprawidłowościach w procesie uzdatniania wody (efektywności uzdatniania), czy nieprawidłowościach w funkcjonowaniu instalacji wodnej.

W przypadkach stwierdzenia zanieczyszczenia organoleptycznego i fizykochemicznego każdorazowe przekroczenie wartości dopuszczalnej zgłaszano bezzwłocznie producentom wody, zobowiązując ich jednocześnie do podjęcia natychmiastowych działań naprawczych, które polegały na optymalizacji procesu technologicznego oczyszczania wody (poprawie skuteczności procesu aeracji lub/i filtracji) oraz procesu dystrybucji wody (płukanie sieci wodociągowej, eliminującej wtórne zanieczyszczenia wody, powstające w wyniku odkładania się osadów na wewnętrznych powierzchniach sieci wodociągowej). Skuteczność działań naprawczych była każdorazowo potwierdzana powtórным badaniem wody.

Producenci wody informowali również Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu o wystąpieniu niezgodności próbek w zakresie parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych z wymaganiami, które wystąpiły w badaniach realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej. Nie odnotowano istotnych nieprawidłowości w tym zakresie oraz przypadku zatajenia takich informacji przez producentów. Przekroczenia parametrów chemicznych, tj.: azotany i azotyny, wskazują na możliwość pierwotnego zanieczyszczenia ujmowanej wody. Przyczyną tego rodzaju zanieczyszczenia są stosowane nawozy sztuczne na terenach rolniczych, które znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie ujęć wodnych. Przekroczenia miały charakter miejscowy i krótkotrwały, co potwierdziły każdorazowo wykonane sprawozdania po wprowadzonych przez administratorów wodociągów działaniach naprawczych.

W badaniach próbek wody w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych najczęściej stwierdzano występowanie bakterii grupy coli oraz nieznacznie rzadziej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 h. Przekroczenia pozostałych parametrów

mikrobiologicznych (*Escherichia coli*, enterokoki kałowe) miały charakter incydentalny i nie potwierdzały ich badania powtórzone.

Zanieczyszczenie wody bakteriami grupy coli miało najczęściej charakter miejscowy i krótkotrwały, a podjęte działania naprawcze przez producentów wody, były wystarczające do uzyskania należytej jakości dostarczanej wody w terminie 30 dni od dnia otrzymania sprawozdania z badań. W większości przypadków ilość stwierdzanych bakterii z tej grupy nie przekraczała 10 jtk/100 ml i nie towarzyszyły im istotniejsze z punktu widzenia zagrożenia dla zdrowia ludzi bakterie *Escherichia coli* oraz enterokoki kałowe. W wyniku badań nie ustalono bezpośrednich przyczyn zanieczyszczeń wody bakteriami grupy coli. Należy przypuszczać, że były one wynikiem niewłaściwej eksploatacji i konserwacji urządzeń wodnych. Prawdopodobną przyczyną zanieczyszczeń wody, wskazywana często przez producentów wody, mogły być również niewłaściwe wykonane przyłącza wodociągowe (bez sprawnych zaworów zwrotnych) oraz podłączania do wewnętrznej instalacji wodociągowej budynków innych źródeł wody – studni kopanych.

Okresowo jakość wody odbiegała również od wymagań ze względu na zwiększone ilości ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72 h - parametru stosowanego do kontroli skuteczności uzdatniania oraz oceny stopnia wtórnego jej zanieczyszczenia podczas dystrybucji siecią wodociągową. Parametr ten charakteryzuje organizmy psychrofilne, ginące poniżej temperatury 0°C i powyżej 30°C, nieszkodliwe dla człowieka, gdyż nie przeżywają w jego organizmie.

W przypadku stwierdzenia przekroczenia mikrobiologicznego w analizowanych próbkach wody informowano niezwłocznie właściciela lub zarządcę wodociągu o wyniku badania, zobowiązując go jednocześnie do natychmiastowego podjęcia działań naprawczych, które polegały przede wszystkim na dezynfekcji chemicznej wody oraz eliminacji prawdopodobnych przyczyn zanieczyszczeń.

Podobnie jak w przypadku zanieczyszczeń organoleptycznych i fizykochemicznych, producenci wody wywiązywali się z obowiązku informowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu o wystąpieniu niezgodności próbek w zakresie parametrów mikrobiologicznych.

Istotniejsze zanieczyszczenia mikrobiologiczne, które wystąpiły w ciągu roku na poszczególnych wodociągach ze względu na długość trwania oraz liczbę odnotowanych w próbkach bakterii przedstawiono w opisach poszczególnych grup wielkości urządzeń wodnych w dalszej części oceny.

W 2019 roku 5 producentów wody, wykonało powtórne badania stężenia substancji promieniotwórczych w zakresie radonu, izotopów radu: Ra-226 i Ra-228 oraz trytu (tabela 11). Wyniki badań nie wykazały przekroczeń substancji promieniotwórczych określonych w obowiązujących przepisach.

Reasumując należy uznać, że jakość wody pochodzącej ze wszystkich nadzorowanych wodociągów w 2019 roku, oceniona na podstawie kontroli urzędowej oraz kontroli wewnętrznej, prowadzonej przez producentów wody była dobra (przydatna do spożycia) i spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Dla każdego z obszarów zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi wydano pozytywną tzw. ocenę okresową, potwierdzającą spełnienie wymagań określonych w załącznikach nr 1-4 do rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, będącą podsumowaniem wszystkich działań realizowanych w 2019 roku w ramach monitoringu jakości wody.

2.2. Wodociągi o produkcji 1001-10000 m³/d

W tym przedziale produkcji zewidencjonowano 1 urządzenie tj. Wodociąg Tłokinia Wielka w Gminie Opatówek (wodociąg „publiczny”, produkujący wodę służącą do celów zbiorowego zaopatrzenia ludności).

Jakość wody ujmowanej przez to urządzenie nie wymaga stosowania skomplikowanych procesów uzdatniania. W produkowanej wodzie stwierdzono nieistotne z punktu widzenia oceny jej przydatności do spożycia krótkotrwałe zanieczyszczenia bakteriami grupy coli oraz nieznaczne przekroczenia dopuszczalnej wartości mętności i azotanów.

2.3. Wodociągi o produkcji 101-1000 m³/d

W przedziale produkcji pomiędzy 101-1000 m³/d w 2019 roku zewidencjonowano 42 wodociągi (w tym 40 wodociągów „publicznych”, produkujących wodę służącą do celów zbiorowego zaopatrzenia ludności oraz 2 wodociągi prywatne tj. wodociąg przedsiębiorstwa Colian Sp. z o. o. Sp. k. oraz wodociąg w miejscowości Zbiersk Cukrownia, należący do GRUPY AWW Sp. z o. o. Sp. k.

Jakość wody ujmowanej przez urządzenia w przedziale produkcji pomiędzy 101-1000 m³/d w 2019 roku nie wymaga również stosowania skomplikowanych procesów

uzdatniania. W produkowanej wodzie najczęściej przekroczonymi parametrami są mętność, mangan, żelazo, które usuwane są w procesach napowietrzania i filtracji. Dodatkowo stosowana jest okresowo dezynfekcja podchlorynem sodu w celu utrzymania odpowiednich warunków bakteriostatycznych.

Stwierdzone zanieczyszczenia organoleptyczne i fizykochemiczne miały charakter krótkotrwały. Podwyższone stężenia kwestionowanych parametrów nie miały żadnych ujemnych skutków zdrowotnych dla konsumentów wody, mogły jedynie obniżyć chwilowo wartość użytkową wody.

Wszystkie zanieczyszczenia mikrobiologiczne, jakie odnotowano w wyniku badań, udało się w możliwie krótkim czasie wyeliminować. W większości analizowanych przypadków zanieczyszczenia nie utrzymywały się dłużej niż 30 dni. Istotniejsze przekroczenia, jakie wystąpiły w 2019 roku zestawiono w tabeli 14 poniżej.

Podczas kontroli sanitarnych ujęć oraz stacji uzdatniania wody nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości. Obiekty są utrzymane w stanie pozwalającym na ich prawidłową eksploatację.

Tab. 14. Zestawienie istotniejszych przekroczeń wartości dopuszczalnych parametrów mikrobiologicznych w badaniach wody przeprowadzonych w 2019 roku

Lp.	Nazwa wodociągu	Przekroczone parametry bakteriologiczne	Czas trwania przekroczenia (liczba dni)	Rodzaj wydanego komunikatu (brak przydatności do spożycia/przydatna po przegotowaniu)
1.	Wodociąg Stawiszyn	ogólna liczba mikroorg. 22 °C po 72 h	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W jednej próbie stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C po 72 h (kontrola wewnętrzna). Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o stwierdzonych przekroczeniach w odpowiednim terminie. Powtórne badania nie wykazały przekroczenia.
2.	Wodociąg Rajsko	Enterokoki	5	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 1 próbie stwierdzono obecność enterokoków w ilości nieistwarzającej zagrożenia dla zdrowia ludzi tj.: 8 jtk./100 ml. Powtórne badanie, po wykonaniu działań naprawczych, nie wykazało przekroczenia.
3.	Wodociąg Jastrzębniki	ogólna liczba mikroorg. 22 °C po 72 h	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Ogólna liczba mikroorganizmów wynosiła 150 jtk./1ml oraz 107 jtk/1 ml, przy jednoczesnym braku istotnych przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych. Ponowne badanie, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody), nie wykazało przekroczenia.
4	Wodociąg Jastrzębniki	bakterie grupy coli	28	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o stwierdzonym przekroczeniu oraz o podejmowanych działaniach naprawczych (dezynfekcji chemicznej wody). Skuteczność działań naprawczych została potwierdzona powtórным badaniem wody, wykonanym w ramach kontroli wewnętrznej.
5.	Wodociąg Jastrzębniki	bakterie grupy Escherichia coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 1 próbie stwierdzono podwyższoną zawartość bakterii grupy Escherichia coli (1 j.t.k./100 ml) w ilości nieistwarzającej zagrożenia dla zdrowia ludzi, przy jednoczesnym braku przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych. Ponowne badanie, po wykonaniu działań naprawczych, nie wykazało przekroczenia.
6.	Wodociąg Lipe	bakteria grupy coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 1 próbie stwierdzono obecność bakterii grupy coli w ilości nieistwarzającej zagrożenia dla zdrowia ludzi tj.: 1 jtk./100 ml. Powtórne badanie, po wykonaniu działań naprawczych, nie wykazało przekroczenia.
7.	Wodociąg Pawłówek	bakterie grupy coli	27	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Zarządca wodociągu informował PPIS w Kaliszu o stwierdzonych przekroczeniach oraz o podejmowanych działaniach naprawczych (dezynfekcji chemicznej wody). Skuteczność działań naprawczych była potwierdzana powtórным badaniem wody, wykonanym w ramach kontroli wewnętrznej.
8.	Wodociąg Rychnów	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72h	13	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. W 1 próbie stwierdzono podwyższoną zawartość ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 °C po 72 h (> jtk/1ml). Ponowne badanie, po wykonaniu działań naprawczych, wykazało obniżenie ogólnej liczby mikroorganizmów.

9.	Wodociąg Rychnów	bakterie grupy coli	28	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o stwierdzonych przekroczeniach (4 jtk/100 ml oraz 1 jtk/100ml) oraz o podejmowanych działaniach naprawczych (dezynfekcji chemicznej wody). Skuteczność działań naprawczych została potwierdzona powtórным badaniem wody, wykonanym w ramach kontroli wewnętrznej.
10.	Wodociąg Zagorzyn	bakterie grupy coli	20	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o stwierdzonym przekroczeniu oraz o podejmowanych działaniach naprawczych (dezynfekcji chemicznej wody). Wartość przekroczenia nie stwarzała zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody. Skuteczność działań naprawczych została potwierdzona powtórным badaniem wody, wykonanymi w ramach kontroli wewnętrznej.
11.	Wodociąg Czempisz	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C po 72 h	22	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. Ogólna liczba mikroorganizmów wynosiła > 300 jtk./1ml, przy jednoczesnym braku istotnych przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych. Ponowne badanie, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody), nie wykazało przekroczenia. Czas trwania przekroczenia 22 dni.
12.	Wodociąg Kamień	ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C po 72 h	14	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa W 4 próbkach stwierdzono przekroczenie ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C po 72 h. Zarządcę wodociągu poinformowano telefonicznie o stwierdzonym przekroczeniu oraz o konieczności podjęcia działań naprawczych. Powtórne badanie (w ramach kontroli wewnętrznej) wykonano po przeprowadzeniu przez zarządcę działań naprawczych (dezynfekcji chemicznej wody). Badanie nie wykazało przekroczenia
13.	Wodociąg Biała	ogólna liczba mikroorganizmów w 22 °C po 72 h	52	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Ogólna liczba mikroorganizmów wynosiła > 300 jtk./1ml, przy jednoczesnym braku istotnych przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych. Ponowne badanie, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody), nie wykazało przekroczenia. Przekroczenia wystąpiły w okresie luty-kwiecień oraz na przełomie września i października.
14.	Wodociąg Biała	bakterie grupy coli	45	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Bakterie grupy coli w zakresie 1 jtk/100 ml do 17 jtk/100 ml, przy jednoczesnym braku istotnych przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych. Ponowne badania, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody), nie wykazało przekroczenia. W sumie w ciągu roku przekroczenie trwało 45 dni.
15.	Wodociąg Biała	Escherichia coli	5	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o zanieczyszczeniu. Działania naprawcze podjęto bezzwłocznie i polegały one na dezynfekcji chemicznej wody. Skuteczność działań naprawczych potwierdziły wyniki badania sprawdzającego w ramach kontroli wewnętrznej.
16.	Wodociąg Wolica	bakterie grupy coli	8	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Nie stwierdzano jednocześnie w próbkach innych zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Ponowne badania, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody), nie wykazało przekroczenia.

17.	Wodociąg Wolica	ogólna liczba mikroorg.w 22 °C po 72 h	38	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Badanie powtórzone wykonane po przeprowadzeniu dezynfekcji wody nie wykazało przekroczenia. Zarządca wodociągu informował PPIS w Kaliszu o prowadzonych działaniach oraz w terminie przekazywał sprawozdania z badań.
18.	Wodociąg Dębsko	ogólna liczba mikroorg.w 22 °C po 72 h	15	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 4 próbkach stwierdzono podwyższoną zawartość ogólnej liczby mikroorganizmów w 22 OC po 72 h. Wdrożono działania naprawcze polegające na dezynfekcji chemicznej wody. Ponowne badanie nie wykazało przekroczenia.
19.	Wodociąg Dębsko	Bakterie grupy coli	15	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W jednej próbce stwierdzono obecność bakterii grupy coli w ilości niestwarzającej zagrożenia dla zdrowia ludzi.. Powtórne badanie, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych, nie wykazało przekroczenia.
20.	Wodociąg Koźminek	ogólna liczba mikroorg.w 22 °C po 72 h	14	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Przekroczenia zostały oznaczone w jednej próbce (123 jtk/1 ml). Administrator wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o przekroczeniu i podjętych działaniach naprawczych. Badania w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły skuteczność działań naprawczych.
21.	Wodociąg Koźminek	bakterie grupy coli	14	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. Przekroczenia zostały oznaczone w jednej próbce (1 jtk/100 ml). Administrator wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o przekroczeniu i podjętych działaniach naprawczych. Badania w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły skuteczność działań naprawczych.
22.	Wodociąg Moskurnia	ogólna liczba mikroorg.w 22 °C po 72 h	26	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa i wewnętrzna. Badania historyczne wskazują, że produkowana przez wodociąg woda charakteryzuje się podwyższoną zawartością ogólnej liczby mikroorganizmów. PPIS w Kaliszu poinformował administratora wodociągu o przekroczeniach oraz konieczności przeprowadzenia działań naprawczych. Badania w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły skuteczność działań naprawczych.
23.	Wodociąg Moskurnia	bakterie grupy coli	26	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa i wewnętrzna. PPIS w Kaliszu poinformował administratora wodociągu o przekroczeniach oraz konieczności przeprowadzenia działań naprawczych. Przekroczenia wystąpiły 4 próbach w wartościach nie stwarzających zagrożenia dla ludzi. Badania w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły skuteczność działań naprawczych.
24.	Wodociąg Pietrzyków	ogólna liczba mikroorg.w 22 °C po 72 h	20	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. PPIS w Kaliszu poinformował administratora wodociągu o przekroczeniach oraz konieczności przeprowadzenia działań naprawczych. W przypadku 2 prób przekroczenia zostały zredukowane w ciągu 7 dni, natomiast na 2 kolejnych punktach zostały zredukowane po 20 dniach.
25.	Wodociąg Pietrzyków	bakterie grupy coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. PPIS w Kaliszu poinformował administratora wodociągu o przekroczeniach oraz konieczności przeprowadzenia działań naprawczych. Badania w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły skuteczność działań naprawczych.

26.	Wodociąg Lisków	bakterie grupy coli	15 (kontrola wewnętrzna) 64 (kontrola urzędowa)	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa i wewnętrzna. O zanieczyszczeniu poinformowano Zarządcę wodociągu, który podjął działania naprawcze, polegające na dezynfekcji chemicznej wody. Badanie powtórzone, wykonane w ramach kontroli wewnętrznej, nie wykazało przekroczenia. Wartości przekroczeń nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi.
27.	Wodociąg Dierzbin	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72 h	17	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. O zanieczyszczeniu poinformowano Zarządcę wodociągu, który podjął działania naprawcze, polegające na dezynfekcji chemicznej wody. Badania powtórzone, wykonane w ramach kontroli wewnętrznej. Poprawę jakości wody potwierdzono wynikiem badania sprawdzającego (kontrola wewnętrzna).
28.	Wodociąg Kościelec	bakterie grupy coli	10	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. Zarządcę wodociągu poinformowano telefonicznie i pisemnie o zanieczyszczeniu. Przekroczenia stwierdzono w dwóch próbkach. Działania naprawcze podjęto bezzwłocznie i polegały one na dezynfekcji chemicznej wody (sieci wodociągowej). Poprawę jakości wody potwierdziły wyniki badania sprawdzającego (kontrola wewnętrzna).
29.	Wodociąg Piątek Wielki	bakterie grupy coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o zanieczyszczeniu. Działania naprawcze podjęto bezzwłocznie i polegały one na dezynfekcji chemicznej wody. Poprawę jakości wody potwierdził wyniki badania sprawdzającego w ramach kontroli wewnętrznej.
30.	Wodociąg Zbiersk	bakterie grupy coli	6	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 1 próbce stwierdzono występowanie bakterii grupy coli w ilości niestwarzającej zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody. Działania naprawcze polegały na dezynfekcji chemicznej wody. Badania sprawdzające w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły eliminację zanieczyszczenia.
31.	Wodociąg Zbiersk Kolonia	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72 h	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. Przekroczenie wyznaczono w jednej próbce. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o zanieczyszczeniu. Działania naprawcze podjęto bezzwłocznie i polegały one na dezynfekcji chemicznej wody.
32.	Wodociąg Dębe	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72 h	90	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. PPIS w Kaliszu poinformował administratora wodociągu o konieczności podjęcia działań naprawczych oraz przekroczeniach. Ponowne badanie, wykonane po przeprowadzeniu działań naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody) potwierdziło eliminację zanieczyszczenia.
33.	Wodociąg Dębe	bakterie grupy coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa i wewnętrzna. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o zanieczyszczeniu. Działania naprawcze podjęto bezzwłocznie i polegały one na dezynfekcji chemicznej wody. Zanieczyszczenie udało się usunąć po 7 dniach, co potwierdził wyniki badania sprawdzającego. Przekroczenia dotyczyły dwóch punktów, obydwie przypadki trwały 7 dni.
34.	Wodociąg Janków Goliszewski	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72 h	14 (kontrola urzędowa) 46 (kontrola wewnętrzna)	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa i wewnętrzna. W przypadku kontroli urzędowej przekroczenia trwały na 3 punktach przez 14 dni. Natomiast w ramach kontroli wewnętrznej przekroczenia wyznaczono na 4 punktach. Najdłuższe przekroczenie trwało 46 dni.

35.	Wodociąg Kokanin	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72 h	24	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 3 próbkach stwierdzono zawartość bakterii grupy coli przy jednoczesnym braku przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych.. Działania polegały na dezynfekcji chemicznej wody. Przekroczenia trwały 24 dni.
36.	Wodociąg Michałów	bakterie grupy coli	21	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 2 próbkach stwierdzono występowanie bakterii grupy coli w ilości niestwarzającej istotnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody. Zarządca wodociągu poinformował telefonicznie PPIS w Kaliszu o stwierdzonym zanieczyszczeniu wody oraz o podjętych działaniach naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody). Badania sprawdzające w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły poprawę jakości wody.
37.	Wodociąg Pólko	bakterie grupy coli	20	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W jednej próbce stwierdzono występowanie bakterii grupy coli w ilości niestwarzającej istotnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody. Zarządca wodociągu poinformował telefonicznie PPIS w Kaliszu o stwierdzonym zanieczyszczeniu wody oraz o podjętych działaniach naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody). Badania sprawdzające w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziły poprawę jakości wody.
38.	Wodociąg Żelazków	bakterie grupy coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 2 próbkach stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Zarządca wodociągu poinformował telefonicznie PPIS w Kaliszu o stwierdzonym zanieczyszczeniu wody oraz o podjętych działaniach naprawczych (dezynfekcja chemiczna wody). Powtórne badanie, po wykonaniu działań naprawczych, nie wykazało przekroczenia..
39.	Wodociąg Piegonisko Wieś	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72 h	10	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 1 próbce stwierdzono podwyższoną zawartość ogólnej liczby mikroorganizmów. Zarządca wodociągu poinformował PPIS w Kaliszu o przekroczeniu oraz podjętych działaniach naprawczych, które polegały na dezynfekcji chemicznej wody. Badanie sprawdzające w ramach kontroli wewnętrznej potwierdziło poprawę jakości wody.
40.	Wodociąg Tłokinia Wielka	bakterie grupy coli	10	Nie wydano komunikatu. Kontrola urzędowa. W 1 próbce stwierdzono zawartość bakterii z grupy coli, przy jednoczesnym braku przekroczeń pozostałych analizowanych parametrów mikrobiologicznych. Wdrożono działania naprawcze polegające na dezynfekcji chemicznej wody. Skuteczność tych działań została potwierdzona powtórным badaniem w ramach kontroli wewnętrznej..
41.	Wodociąg Szpital Wolica	ogólna liczba mikroorg. w 22°C po 72h	202	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W 1 próbce stwierdzono podwyższoną zawartość ogólnej liczby mikroorganizmów (>300 jtk/1ml). Przekroczenia były związane z przeprowadzonym remontem SUW. W okresie prowadzonych prac remontowych, Szpital Wolica zaopatrywany był w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu gminnego. Badania z kontroli urzędowej po ukończeniu remontu, nie wykazały przekroczeń bakteriologicznych
42.	Wodociąg Colian	bakterie grupy coli	7	Nie wydano komunikatu. Kontrola wewnętrzna. W jednej próbce stwierdzono występowanie bakterii grupy coli w ilości niestwarzającej istotnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody. Zarządca wodociągu poinformował telefonicznie PPIS w Kaliszu o stwierdzonym zanieczyszczeniu wody oraz o podjętych działaniach naprawczych (dezynfekcja chemiczna). Badania sprawdzające w ramach kontroli wewn. potwierdziły poprawę jakości wody.

2.4. Wodociągi o produkcji <math><100\text{m}^3/\text{d}</math>

W przedziale produkcji <math><100\text{m}^3/\text{d}</math> w 2019 roku zewidencjonowano 7 wodociągów, w tym 4 wodociągi produkujące wodę na potrzeby zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę (Danowiec, Michałów II, Mroczy Wielkie, Rajsko) oraz 3 wodociągi zakładowe tj. Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy (gm. Godziesze Wielkie), Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokołówce Sp. z o.o., (gm. Koźminek) produkujące wodę na własne potrzeby oraz wodociąg przedsiębiorstwa JAKO Sp. z o.o. (gm. Żelazków).

Podobnie jak w grupie obiektów wymienionej wyżej, uzdatnianie wody w tych urządzeniach polega na jej napowietrzaniu i filtracji. Wodociąg Szpital Wolica oraz JAKO Sp. z o.o. prowadzą stałą dezynfekcję wody za pomocą lampy UV. Dwa wodociągi w tej grupie wielkości (wodociąg Michałów II oraz Rajsko w gminie Opatówek) dystrybuują do spożycia wodę nieuzdatnianą (bezpośrednio ujmowaną).

Stwierdzone zanieczyszczenia organoleptyczne i fizykochemiczne miały charakter krótkotrwały. Podwyższone stężenia kwestionowanych parametrów nie miały żadnych ujemnych skutków zdrowotnych dla konsumentów wody, mogły jedynie obniżyć chwilowo wartość użytkową wody.

Wszystkie zanieczyszczenia mikrobiologiczne, jakie odnotowano w wyniku badań, udało się w możliwie krótkim czasie wyeliminować. W większości analizowanych przypadków zanieczyszczenia nie utrzymywały się dłużej niż 30 dni. Istotniejsze przekroczenia, jakie wystąpiły w 2019 roku zestawiono w tabeli 13.

Podczas kontroli sanitarnych ujęć oraz stacji uzdatniania wody nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości. Obiekty są utrzymane w stanie pozwalającym na ich prawidłową eksploatację.

2.5. Podsumowanie

1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie powiatu kaliskiego była dobra (stwierdzone zanieczyszczenia mikrobiologiczne, organoleptyczne oraz fizykochemiczne nie stwarzały istotnego zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody).
2. Na podstawie sprawozdań z badań jakości wody realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej, analizy podejmowanych działań naprawczych oraz prowadzonego monitoringu (w tym urzędowej kontroli jakości wody) wydano okresowe oceny jakości wody za 2019 roku dla wszystkich obszarów dystrybucji wody przeznaczonej do

- spożycia na terenie powiatu kaliskiego, potwierdzające spełnienie wymagań w tym zakresie.
3. Na podstawie sprawozdań z badań jakości wody z 2019 roku, realizowanych w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oraz pozostałe podmioty (wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnych ujęć) ze wszystkich obszarów dystrybucji na terenie powiatu kaliskiego, stwierdzono jej przydatność do spożycia przez ludzi.
 4. W każdej sytuacji przekroczeń dopuszczalnych norm określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi podejmowane były działania nadzorowe nad producentami wody.
 5. Producenci wody bezzwłocznie podejmowali działania naprawcze na urządzeniach produkujących i dystrybuujących wodę. W 2019 roku nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w zakresie terminowości przekazywania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oraz pozostałe podmioty (wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnych ujęć) sprawozdań z badań, informacji o przekroczeniach parametrów jakości wody, informacji o planowanych i podejmowanych działaniach naprawczych wraz z harmonogramem ich realizacji.
 6. Nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych stężenia trytu oraz izotopów radu: Ra-226 i Ra-228 w badaniach wykonanych w ramach wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych.
 7. Stan sanitarny obiektów dostarczających wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (pomieszczeń, ich wyposażenia oraz urządzeń) w 2019 roku był dobry.

III. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK

3.1. Hotele

W roku sprawozdawczym 2019 liczba obiektów hotelarskich na terenie powiatu kaliskiego wynosiła 8. W minionym roku nadzorem sanitarnym objęto 2 obiekty zaliczane do obiektów hotelarskich w myśl art. 36 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 238)- przeprowadzono 2 kontrole stanu sanitarnego i technicznego, co stanowi 25 % wszystkich placówek.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono uchybień w zakresie stanu higieniczno – sanitarnego. Wszystkie pomieszczenia, urządzenia oraz elementy wyposażenia obiektów utrzymane były w dobrym stanie higieniczno - sanitarnym oraz sprawne technicznie. Postępowanie z czystą i brudną bielizną hotelową prawidłowe. Czysta bielizna była przechowywana w higienicznych warunkach.

3.2. Motele

Liczba obiektów w porównaniu z rokiem ubiegłym nie uległa zmianie. Nadal pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu znajdują się 3 obiekty z tej kategorii. W 2019 roku został skontrolowany 1 obiekt (Motel „Maria” w miejscowości Szale, przy ul. Kaliskiej 80). Podczas kontroli zwrócono uwagę kontrolowanemu na konieczność uszczelnienia drzwi w szafie, w której przechowywana jest bielizna czysta (pomieszczenie/miejsce winno być wentylowane, czyste bez możliwości wtórnego jej zanieczyszczenia wynikającego ze złego przechowywania). Należy również zwrócić uwagę na aktualizowanie zawartych w poprzednich latach umów.

W obiekcie przestrzegana była ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

3.3. Inne obiekty świadczące usługi noclegowe

W 2019 roku zewidencjonowano 49 tego typu obiektów. W stosunku do roku poprzedniego przybył jeden obiekt tj. (Usługi hotelarskie „Radosny Dwór” przeniesiono z grupy hoteli w inne obiekty świadczące usługi hotelarskie).

Ogółem skontrolowano 4 obiekty, co stanowi ok. 8,16% wszystkich zakładów. Łącznie przeprowadzono 4 kontrole. W jednym z obiektów właścicielka zrezygnowała ze świadczenia usług hotelarskich w ramach gospodarstwa agroturystycznego (potwierdzeniem

tego faktu jest załączone zaświadczenie wystawione przez Wójta Gminy Ceków). Jeżeli chodzi o drugi obiekt agroturystyczny właścicielka oświadczyła, że nigdy nie prowadziła usług hotelarskich. W trakcie kontroli pozostałych obiektów nie stwierdzono uchybień w stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym. Gospodarstwa agroturystyczne spełniają minimalne wymagania, co do wyposażenia dla innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie.

3.4. Obiekty czasowo-turystyczne

W 2019 roku w powiecie kaliskim w ewidencji znajdował się 1 obiekt czasowo-turystyczny ujęty w grupie obiektów świadczących usługi noclegowe tj. Gminny Ośrodek Wypoczynkowy w Brzezinach, który w roku sprawozdawczym został objęty kontrolą.

Podobnie jak w latach poprzednich plany dot. remontu/modernizacji pokoi ośrodka nie zostały zrealizowane z uwagi na ograniczone fundusze. Wzorem lat poprzednich pokoje przed sezonem letnim zostały odmalowane i przeprowadzono drobne prace naprawcze. Ośrodek wypoczynkowy posiada także domki letniskowe, które zostały wyremontowane, jednak w dniu kontroli nie były jeszcze wynajmowane turystom ze względu na brak mebli. Goście przebywający w Ośrodku mają możliwość skorzystania z kąpieliska, plaży, boiska do tenisa ziemnego i stołowego, boiska do piłki siatkowej, mini siłowni oraz placu zabaw dla dzieci. Obiekt od wielu lat przewidziany jest do modernizacji (kapitałnego remontu do tej pory nie udało się przeprowadzić gdyż brak jest funduszy na ten cel).

3.5. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu i solaria

W 2019 roku w ewidencji PSSE w Kaliszu znajdowało się 88 obiektów na terenie powiatu kaliskiego, skontrolowano 10 zakładów tj. 11,4%. Przedmiotem kontroli była ocena stanu sanitarno-higienicznego zakładów w oparciu o obowiązujące przepisy.

Skontrolowane obiekty należały do grupy zakładów fryzjerskich – 50% (5), kosmetycznych – 30% (3) i fryzjersko-kosmetycznych 20% (2). Na terenie powiatu kaliskiego brak obiektów z grupy odnowy biologicznej i tatuażu.

W zakładach w zależności od przeznaczenia, narzędzia stosowane do obsługi klientów poddawane są właściwym zabiegom dezynfekcyjnym i sterylizacji (dwa obiekty wyposażone w autoklawy). W żadnym z kontrolowanych obiektów nie generowane są odpady medyczne co skutkowałoby koniecznością podpisania umowy na ich odbiór.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.6. Ustępy publiczne

Na terenie powiatu kaliskiego brak jest tego typu stałych obiektów. Podobnie jak w latach ubiegłych, w miejscowościach organizowania imprez masowych stawiane są przenośne systemy sanitarne.

3.7. Cmentarze i Zakłady Usług Pogrzebowych

Na terenie powiatu kaliskiego znajduje się 29 cmentarzy i 14 Zakładów Usług Pogrzebowych. W porównaniu do roku poprzedniego liczba obiektów nie uległa zmianie.

W roku 2019 na terenie powiatu skontrolowano 1 zakład usług pogrzebowych, co stanowi 7,14 % ogólnej liczby obiektów Zakładów Usług Pogrzebowych. Skontrolowano również chłodnię do przechowywania zwłok przy kontroli Zakładu Pogrzebowego „FENIKS”.

W ramach kontroli zakładów skontrolowano także 2 środki transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich co do których kontrolujący nie wniósł zastrzeżeń. Wszystkie kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

3.8. Kąpieliska

W 2019 roku na nadzorowanym terenie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu zorganizowano jedno kąpielisko na zbiorniku wodnym w miejscowości Brzeziny oraz jedno miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli na zbiorniku wodnym w Murowańcu.

Organizator kąpieliska (Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. 1000-lecia 10, 62-874 Brzeziny) przed sezonem oraz w ciągu trwania sezonu tj. od dnia 1 lipca 2019 roku do dnia 31 sierpnia 2019 roku prowadził badania jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej, których wyniki na bieżąco przekazywał tutejszemu organowi. W roku sprawozdawczym przeprowadzono jedną kontrolę sanitarną kąpieliska. Łącznie ze zbiornika pobrano 4 próbki wody (1 próbka pobrana w ramach kontroli urzędowej przed sezonem oraz 3 próbki pobrane w ramach kontroli wewnętrznej), w których oznaczano najbardziej prawdopodobną liczbę *Escherichii coli* oraz obecność i liczbę enterokoków kałowych. Na podstawie ww. badań oraz oceny organoleptycznej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu sporządził bieżące (pozytywne) oceny jakości wody w kąpielisku (4 decyzje stwierdzające przydatność wody do kąpieli).

Organizator miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpielii (Wójt Gminy Koźminek) przed sezonem oraz w ciągu trwania sezonu tj. od dnia 28 czerwca 2019 r. do dnia 1 września 2019 r. (weekendy) prowadził badania w ramach kontroli wewnętrznej, których wyniki przekazywał tutejszemu organowi. Łącznie ze zbiornika pobrano 3 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej, w których oznaczano najbardziej prawdopodobną liczbę *Escherichii coli* oraz obecność i liczbę enterokoków kałowych. Na podstawie ww. badań oraz oceny organoleptycznej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu sporządził bieżące (pozytywne) oceny jakości wody w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (3 decyzje stwierdzające przydatność wody do kąpielii).

Zagospodarowanie plaż

Kontrola plaży (piaszczysto-trawiastej) była przeprowadzona w ramach kontroli nadzorowanego kąpieliska (obiekt w latach poprzednich funkcjonował jako mowdk - miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii), zorganizowanego nad zbiornikiem wodnym w miejscowości Brzeziny.

Infrastrukturę kąpieliska stanowi piaszczysta plaża z pomostem drewnianym. Obok plaży znajduje się mini siłownia, kort do gry w tenisa, plac zabaw dla dzieci, miejsce do grillowania. Użytkownicy terenu mieli możliwość korzystania z przebieralni oraz z punktów poboru wody do spożycia pochodzącej z wodociągu sieciowego, a także z sanitariatów w budynku gminnego ośrodka wczasowo-wypoczynkowego zlokalizowanego w pobliżu zbiornika. Na plaży znajdowała się wystarczająca ilość pojemników na odpady, które były opróżniane na bieżąco. Plaża wyposażona została w tablicę informacyjną zawierającą takie informacje jak: nazwę organizatora kąpieliska, dane adresowe, numer telefonu; nazwę organu kontrolującego kąpielisko, dane adresowe, numer telefonu; informację o bieżącej ocenie wody; okres działania oraz funkcjonowania obiektu. Wypoczywający mogli zapoznać się z regulaminem korzystania z obiektu. Zgodnie z danymi umieszczonymi na tablicy informacyjnej kąpielisko jest niestrzeżone (brak nadzoru ratownika). Zalecono weryfikację przepisów dot. obowiązków organizatora kąpieliska w zakresie spełnienia wymagań dot. bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych. Plaża była utrzymana w należyтым porządku i czystości.

3.9. Interwencje

W 2019 roku nie rozpatrywano interwencji z terenu powiatu kaliskiego.

3.10. Inne obiekty

W 2019 roku w pozostałych obiektach w tej grupie skontrolowano 6 obiektów tj.: stacje paliw i obiekty sportowe. Podczas przeprowadzonych kontroli w obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości. Pomieszczenia sanitarne wyposażone były w odpowiednią ilość środków myjąco-dezynfekcyjnych oraz wystarczającą ilość środków higieny osobistej. W skontrolowanych obiektach przestrzegana była ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Informacja o zakazie palenia umieszczona była w widocznych miejscach.

3.11. Podsumowanie

1. Przeprowadzone w roku sprawozdawczym kontrole nie wykazały nieprawidłowości w stanie higieniczno-sanitarnym skontrolowanych obiektów.
2. Kierowane do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu prośby o interwencje dot. między innymi nieprawidłowego działania sieci kanalizacyjnej, skargi dot. złej jakości wody, prośby o interwencję w sprawie nieprawidłowości związanych z hodowlą gęsi, związanych z hałasem i zapyleniem powstałym w wyniku prowadzonej działalności były rozpatrywane, bądź przekazywane zgodnie z kompetencjami.
3. Prowadzona przez podmioty gospodarka odpadami komunalnymi była prawidłowa.

IV. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ

4.1. Zakłady opieki zdrowotnej – ogółem

W 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna w Kaliszu skontrolowała stan sanitarny 13 placówek, co stanowi 37 % ogółu podmiotów leczniczych ujętych w (tab.15).

Tab. 15. Udział placówek niepublicznych w ogólnej liczbie zakładów opieki zdrowotnej w 2019 roku w powiecie kaliskim

Rok	Ogólna liczba podmiotów leczniczych	Ogólna liczba podmiotów leczniczych niepublicznych	% podmiotów leczniczych niepublicznych
2017	36	30	83
2018	34	29	85
2019	35	30	86

Wśród wszystkich skontrolowanych obiektów 7,7 % stanowiły placówki publiczne, 92,3 %, natomiast placówki niepubliczne. Spośród skontrolowanych obiektów w 3 placówkach (co stanowi 23,1 %) stwierdzono zły stan sanitarny. Nieprawidłowości związane były z niezrealizowanym programem działań dostosowawczych (brak podjazdu / windy dla niepełnosprawnych), brak wentylacji mechanicznej wyciągowej w brudownikach oraz bieżące uchybienia dotyczące przeterminowanego sprzętu jednorazowego użycia tj. strzykawek, aparatów do przetoczeń, cewników Foley'a, które usunięto podczas trwania kontroli.

Ocenę szczegółową stanu sanitarnego przedstawia tabela 16.

Tab. 16. Podmioty lecznicze o złym stanie sanitarnym w 2019 roku w powiecie kaliskim

Podmioty lecznicze		Powiat kaliski
Lecznictwo zamknięte		
Szpitale	Skontrolowano	2
	Stwierdzono zły stan sanitarny	1
Hospicja stacjonarne	Skontrolowano	1
	Stwierdzono zły stan sanitarny	0

Lecznictwo otwarte - ambulatoryjne		
Publiczne	Skontrolowano	0
	Stwierdzono zły stan sanitarny	0
Niepubliczne	Skontrolowano	10
	Stwierdzono zły stan sanitarny	2
Ogółem	Skontrolowano	13
	Stwierdzono zły stan sanitarny	3

4.2. Zakłady lecznictwa zamkniętego

Do obiektów tej grupy w powiecie kaliskim należą: Wojewódzki Specjalistyczny ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy 113 k/Kalisza, 62-872 Godziesze Małe, Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej Sp. z o. o. Sokołówka 1, 62-840 Koźminek, Niepubliczny Zakład Medycyny Paliatywnej Hospicjum Stacjonarne Rożdżały 21, 62-860 Opatówek.

Obiekty są zróżnicowane pod względem stanu technicznego i organizacji działalności.

W 2019 roku w ww. placówkach przeprowadzono 3 kontrole kompleksowe stanu sanitarnego, 4 kontrole tematyczne dot. przygotowania podmiotów leczniczych na infekcje grypy, 1 kontrolę dotyczącą zgłoszonego ogniska epidemicznego. W szpitalach oraz w hospicjum prowadzane są kontrole wewnętrzne w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

4.2.1. Stan techniczny i funkcjonalny szpitali

Wojewódzki Specjalistyczny ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy 113 k /Kalisza 62-872 Godziesze Małe

Dużym utrudnieniem w uzyskaniu znacznej poprawy stanu sanitarno - technicznego obiektu jest wysoki stopień wyeksploatowania budynków oraz złe rozwiązania architektoniczne, które utrudniają poprawę funkcjonalności budynku. Bieżące naprawy i remonty prowadzi się w obiekcie w zależności od możliwości finansowych placówek.

Szpital posiadał opracowany program działań dostosowawczych, który uzyskał pozytywną opinię Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu z dnia 26.08.2011 r. Program obowiązywał do 31.12.2017 r. Niewykonane zadania ujęto w decyzji administracyjnej i wyznaczono terminy realizacji. W 2019 roku przeprowadzono bieżące prace remontowe pomieszczeń na magazynowanie czystej i brudnej bielizny.

W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokolówce **Sokolówka 1, 62-840 Koźminek**

W 2014 roku Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokolówce przekształcono w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Szpital posiadał opracowany program dostosowawczy, który uzyskał pozytywną opinię Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu decyzją z dnia 12.06.2014r. Nr ON.NS.71.104.2014.

W roku ubiegłym pozostał do wykonania punkt dotyczący dostępności łóżek z trzech stron, w tym z dwóch dłuższych w poszczególnych pokojach łóżkowych. Jednakże nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą z dnia 26 marca 2019 r. znosi ten wymóg zastępując go innym bardziej zliberalizowanym, co skutkuje tym, że pokoje łóżkowe w oddziałach psychiatrycznych ww. szpitala odpowiadają obecnym przepisom tj. łóżka są dostępne co najmniej z dwóch stron, jednej dłuższej i jednej krótszej. Uchybienia stwierdzone w trakcie kontroli i szczegółowo opisane w protokole kontroli obejmowały:

- brak wentylacji mechanicznej wyciągowej w 4 pomieszczeniach brudowników zlokalizowanych w: Oddziale Leczenia Uzależnień w Murowańcu (1 brudownik), Oddziale Leczenia Zespołów Abstynencyjnych (2 brudowniki) i Oddziale Psychiatrycznym Ogólnym w Sokołówce (1 brudownik). W dniu 17.12.2019 r. otrzymano pismo z informacją o wykonaniu w części decyzji dotyczącej zamontowania wentylatorów wyciągowych.

Ponadto nieprawidłowości obejmują:

- brak windy w budynku Oddziału Psychiatrycznego Ogólnego w Sokołówce,
- brak windy w Oddziale Leczenia Uzależnień w Murowańcu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu w związku z pismem z dnia 11.06.2019 r. nr WZOP.DA-1dz.1714/2019 wystosowanym przez Prezesa Zarządu Janinę Kubiak, a dotyczącym ustosunkowania się do ustaleń zawartych w protokole kontroli nr ON.HK.423.1.2.2019 z dnia 17.04.2019 roku, po zapoznaniu się ze składanymi wyjaśnieniami przychylił się do pozytywnego rozpatrzenia sprawy w części tj. odstąpienia od zalecenia zamontowania windy w budynku Oddziału Leczenia Uzależnień w Murowańcu w związku z planami Dyrekcji Zakładu przeniesienia tego Oddziału do budynku hostelu dla uzależnionych w Sokołówce, który obecnie jest wyposażony w windę.

Na stwierdzone nieprawidłowości została wydana decyzja merytoryczna z terminem realizacji 15.12.2021 r. i decyzja płatnicza za czynności kontrolne.

W stosunku do lat poprzednich obserwuje się ciągłą poprawę stanu sanitarno-technicznego. Wykonywane są prace remontowo-malarskie na oddziale psychiatrycznym ogólnym i leczenia uzależnień w Murowańcu. Dokonuje się na bieżąco napraw mebli na w/w oddziałach.

Obecnie nie funkcjonuje w podmiocie leczniczym „hostel dla uzależnionych” z powodu braku kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Hostel posiadał 30 miejsc dla pacjentów uzależnionych, wymagających dalszego wsparcia po zakończonej terapii.

Niepubliczny Zakład Medycyny Paliatywnej Hospicjum Stacjonarne w Roźdzałach, Roźdzały 21 62-860 Opatówek

Kontrolowany obiekt jest w dobrym stanie sanitarno – technicznym i sanitarno-higienicznym. Posiada 22 łóżka usytuowane w sześciu salach z łazienkami, tj. trzy sale 5-łóżkowe, dwie sale 2-łóżkowe, jedną salę 3-łóżkową. Obiekt usytuowany jest w osobnym budynku, przystosowanym dla osób niepełnosprawnych. Posiada własną kotłownię gazową oraz własną biologiczną oczyszczalnię ścieków. W placówce są opracowane i wdrożone procedury higieniczne. Uchybień nie stwierdzono.

4.2.2. Utrzymanie czystości pomieszczeń i porządku w otoczeniu szpitali

Czystość bieżąca i porządek w szpitalach i ich otoczeniu nie budził istotnych zastrzeżeń.

W szpitalu Chorób Płuc i Gruźlicy powierzono sprzątanie wyspecjalizowanej firmie świadczącej usługi. W szpitalu psychiatrycznym, a także w hospicjum stacjonarnym w Rożdżalach sprzątanie jest wykonywane przez własny personel.

Przestrzegana jest zasada sprzątania pomieszczeń w zależności od stref czystości. Do mycia i dezynfekcji powierzchni stosowane są wózki. Stwierdzono wystarczający i uzupełniany w miarę potrzeb zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych. W obiektach wydzielone są magazyny lub zabezpieczone szafy do przechowywania środków do utrzymania czystości i dezynfekcyjnych.

Nie odnotowano zastrzeżeń w utrzymaniu porządku w otoczeniu budynków szpitalnych.

4.2.3. Zaopatrzenie w wodę

Wojewódzki Specjalistyczny ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy

Szpital jest zaopatrywany w wodę z własnego ujęcia.

W 2019 roku w wyniku badań prowadzonych w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej, stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru ogólnej liczby mikroorganizmów, mętności oraz barwy. Przekroczenia ww. parametrów miały charakter krótkotrwały i nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia konsumentów wody w związku z tym nie wprowadzono ograniczeń dotyczących jej spożycia oraz sposobu użytkowania. Działania naprawcze polegające na płukaniu i chlorowaniu odcinka sieci wraz z przyłączem spowodowały, że jakość wody pod względem bakteriologicznym i fizyko-chemicznym odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W 2019 roku nie przeprowadzono badań próbek wody ciepłej na obecność bakterii z rodzaju *Legionella* sp.

w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej. Od końca listopada 2018 roku były prowadzone prace remontowe oraz zastosowano nowe materiały, wyroby i urządzenia do uzdatniania wody, które zostały zatwierdzone przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Kaliszu.

W minionym roku nie odnotowano przerw w dostawie wody zimnej i ciepłej.

Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokolówce

(Oddział w miejscowości Sokolówka oraz Oddział w miejscowości Murowaniec)

Oddział Psychiatryczny Ogólny oraz Oddział Leczenia Zespołów Abstynencyjnych Szpitala w Sokolówce korzysta z wody z własnego ujęcia. W minionym roku badania wody były prowadzone w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej. W 2019 roku jakość wody pod względem bakteriologicznym oraz fizykochemicznym odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W dniu 21 października 2019 r. przeprowadzono badania wody ciepłej w ramach kontroli wewnętrznej na obecność bakterii z rodzaju Legionella. Próbkę pobrano w 3 punktach. Analiza ww. próbek wykazała, że jakość wody ciepłej w instalacji wodociągowej budynku, spełnia wymagania w zakresie liczby bakterii Legionella sp., określone w zał. nr 5 części A rozporządzenia Ministra Zdrowia z 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ujęcie awaryjne dla Oddziałów w miejscowości Sokolówka stanowi wodociąg publiczny w Koźminku. Oddział Uzależnień Alkoholowych w Murowańcu nie posiada rezerwowego źródła wody. Woda w budynkach szpitala jest badana cyklicznie w ramach państwowego monitoringu jakości wody oraz w ramach kontroli wewnętrznej.

Niepubliczny Zakład Medycyny Paliatywnej Hospicjum Stacjonarne w Rożdzałach,

Rożdżały 21 62-860 Opatówek

Obiekt zaopatrywany jest w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu „publicznego” w miejscowości Tłokinia Wielka. W 2019 roku jakość wody pod względem fizyko-chemicznym jak również bakteriologicznym odpowiadała wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W minionym roku nie przeprowadzono badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella. Obiekt nie posiada rezerwowego zaopatrzenia w wodę. W 2019 roku nie odnotowano przerw w dostawie wody. Nie prowadzono również modernizacji.

4.2.4. Odprowadzanie ścieków

Wojewódzki Specjalistyczny ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy

Ścieki ze wszystkich oddziałów Szpitala przechodzą przez oczyszczalnię ścieków i są odprowadzane do kanalizacji gminnej.

Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokolówce-

Oddział w miejscowości Sokolówka oraz Oddział w miejscowości Murowaniec

Ścieki pochodzące ze szpitala w Sokolówce nie podlegają dezynfekcji, poprzez przepompownię ścieków są odprowadzane na oczyszczalnię w Koźminku.

Obiekt w Murowańcu posiada własną oczyszczalnię. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Swędni zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym.

Niepubliczny Zakład Medycyny Paliatywnej Hospicjum Stacjonarne w Rożdżalach,

Rożdżały 21 62-860 Opatówek

Ścieki komunalne z budynku hospicjum odprowadzane są do własnej, biologicznej oczyszczalni ścieków, działającej w oparciu o metodę osadu czynnego. Oczyszczone ścieki nie podlegają dezynfekcji i odprowadzane są bezpośrednio do gruntu. Nadmiar osadu jest odbierany okresowo przez przedsiębiorstwo asenizacyjne, co potwierdzają faktury za wykonaną usługę.

4.2.5. Dezynfekcja

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących procedur dezynfekcyjnych. Przestrzegane są zasady doboru środków dezynfekcyjnych w zakresie stężenia i czasu działania.

4.2.6. Komory dezynfekcyjne

W Wojewódzkim Specjalistycznym ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy oddano do użytku centralną dezynfektornię - stację przygotowania łóżek. Podzielona jest na strefę czystą i brudną. Pomiedzy tymi strefami znajduje się przelotowa automatyczna komora dezynfekcyjna GED posiadająca próżniowe komory ciśnieniowe. Urządzenie wyposażone jest w programy dezynfekcji sprzętu. Zakres temperatur od 75° C do 105°C. Czas dezynfekcji od 1 min do 20 min, czas osuszania 5 min. Dezynfekcji podlegają: łóżka, materace, poduszki, koce.

Komora dezynfekcyjna jest nieczynna.

4.2.7. Sterylizacja

Szpital w Wolicy nie posiada w swojej strukturze centralnej sterylizatorni, dysponuje tylko podręczną sterylizatornią. Stosowaną metodą sterylizacji w placówce jest autoklawowanie. Do sterylizacji sprzętu w szpitalu (w większości akcesoria wykorzystywane do bronchoskopii, drenażu jamy opłucnej) są używane 2 sterylizatory: AZTECA-AC-470, AZTECA-AC-470, rok produkcji 2015. Laboratorium mikrobiologiczne wyposażone jest w 2 urządzenia sterylizujące: AZTECA-AC-470, AZTECA-AC-470, rok produkcji 2015. Szpital posiada także umowę na usługi sterylizacyjne sprzętu termolabilnego z Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym im. Ludwika Perzyny w Kaliszu ul. Poznańska 79. Uchybień nie stwierdzono.

Szpital w Sokołówce posiada umowę na usługi sterylizacyjne z Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym im. Ludwika Perzyny w Kaliszu przy ul. Poznańskiej 79.

Hospicjum stacjonarne w Rożdżalach posiada umowę na usługi sterylizacyjne z podmiotem leczniczym: CALISIA Józef Bażant, Piotr Bażant Sp. Jawna w Kaliszu ul. Kwiatowa 1.

W świetle obowiązujących przepisów kierownicy podmiotów leczniczych zobligowani są do zapewnienia warunków skutecznej sterylizacji oraz prowadzenia dokumentacji procesów sterylizacji. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podczas prowadzonych kontroli aktualizują rejestr urządzeń sterylizujących, kontrolują dokumentację procesów sterylizacji oraz prawidłowość kontroli wewnętrznej procesu sterylizacji.

4.2.8. Gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów

Odpady komunalne

Na stanowiskach pracy opracowane i wdrożone są procedury z zakresu prawidłowego postępowania z odpadami. Odpady komunalne zbierane są do worków foliowych, a następnie przechowywane w kontenerach i pojemnikach w wydzielonym miejscu (zadaszonym z betonową posadzką). Pojemniki są regularnie opróżniane i wywożone przez specjalistyczną firmę.

Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej Sp. z o. o. w Sokołówce

Szpital posiada aktualną umowę na odbiór odpadów komunalnych z:

1. Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych PUK S.A. ul. Bażancia 1a, w Kaliszu - dot. obiektu w Sokołówce,
2. Zakładem Wielobranżowym „Suprema” Marek Buchnajzer Tymianek 20, 62-840 Koźminek - dot. obiektu w Murowańcu.

Wojewódzki Specjalistyczny ZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy
w Wolicy k/Kalisza

Odbiorcą odpadów komunalnych jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych PUK S.A. ul. Bażancia 1a w Kaliszu.

Hospicjum Stacjonarne w Rożdżalach

Odbiorcą odpadów komunalnych jest Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miasta „EKO” Sp. z o. o. ul. Łódzka 19 w Kaliszu.

Odpady medyczne i specjalne

Obydwa szpitale i hospicjum prowadzą ewidencję odpadów z podziałem na poszczególne grupy zgodnie z ustawą o odpadach i katalogiem odpadów. Odpady medyczne gromadzone i przechowywane są zgodnie z obowiązującymi procedurami i instrukcjami. Odbiorem i transportem odpadów medycznych do miejsca utylizacji zajmują się wyspecjalizowane firmy:

- **Szpital w Wolicy** posiada umowę z firmą transportową posiadającą stosowne zezwolenie na transport odpadów niebezpiecznych, która odwozi je do termicznego unieszkodliwienia w profesjonalnej spalarni w Zakładzie Utylizacji Odpadów w Koninie Sp. z o. o., ul. Sulańska 11, Nr zezwolenia na odzysk, unieszkodliwianie, zbieranie oraz transport Nr DSR.IV.7243.23.2012 ważne do dnia 25.07.2022 r.
- **W szpitalu psychiatrycznym** transportem odpadów medycznych zewnętrznym zajmuje się firma EKOMED Piotr Wojciechowski, Kalisz ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 60.
- **W hospicjum stacjonarnym** w Rożdżalach obowiązuje umowa na odbiór, transport i utylizację odpadów medycznych z Przedsiębiorstwem Handlowo - Usługowym „EPAK” w Kaliszu ul. Górnośląska 77/50.

Zużyte świetlówki, odczynniki laboratoryjne, wywoływacze i utrwalacze oraz inne odpady zawierające rtęć są zbierane, a następnie odbierane przez uprawnione firmy. Uchybień dotyczących gospodarki odpadami nie stwierdzono.

4.2.9. Pralnictwo i gospodarka bielizną szpitalną

Postępowanie z bielizną szpitalną w placówkach określają opracowane procedury, które są wdrożone do stosowania w poszczególnych oddziałach. Z usług firmy MEDIX INWEST Sp. z o. o. ul. Majkowska 13a, 62-800 Kalisz korzysta:

- Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej Sp. z o. o. Sokołówka 1, 62-840 Koźminek (budynek I – Zakład Opieki Psychiatrycznej Sp. z o. o. Sokołówka 1 oraz budynek II – Oddział Uzależnień Alkoholowych w Murowańcu),
- Wojewódzki Specjalistyczny ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy, Wolica 113 k/Kalisza, 62-872 Godziesze i Przychodnia Specjalistyczna mieszcząca się przy ulicy Majkowskiej 13 A w Kaliszu.

Niepubliczny Zakład Medycyny Paliatywnej Hospicjum Stacjonarne w Roźdzałach korzysta z usług pralniczych Firmy Handlowo – Usługowej GRZELAK – Wojciech Grzelak ul. A. Poniatowskiego 7, 98 – 215 Goszczanów.

W szpitalach wydzielono magazyny białej i brudnej.

Za transport białej z magazynów ww. szpitali do pralni i z pralni białej do magazynów w szpitalach odpowiadają firmy piorące białę.

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

4.2.10. Żywnienie pacjentów w szpitalach

Wojewódzki Szpital Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy k/Kalisza

W 2019 roku w Wojewódzkim Szpitalu Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy k/Kalisza prowadzono nadzór nad żywieniem pacjentów. Szpital korzystał z usług wyspecjalizowanej firmy Kawiarnia „Muzealna” Romuald Bartosik Gołuchów, która przygotowana jest do prowadzenia usług w zakresie cateringu. Stan sanitarno - techniczny pomieszczeń i wyposażenia bloku żywienia w szpitalu w stosunku do roku 2018 utrzymuje się na tym samym poziomie. W szpitalu w zakresie żywienia stosuje się zasady Dobrej Praktyki Higienicznej i Produkcyjnej. Opracowane są wymagane instrukcje, procedury, a także prowadzone są rejestry i zapisy z zakresu tych praktyk.

Wojewódzki Zakład Opieki Psychiatrycznej w Sokolówce

Szpital prowadzi żywienie pacjentów we własnym zakresie, posiada własną kuchnię, w której stosuje się zasady Dobrej Praktyki Higienicznej, Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz systemu HACCP. Posiłki dowożone są również do Oddziału Uzależnień w Murowańcu, gdzie następuje ich rozdzielanie.

Stan sanitarno - techniczny kuchni i pomieszczeń przyległych nie budzi zastrzeżeń.

Hospicjum Stacjonarne w Rożdżalach

W 2019 roku w ramach bieżącego nadzoru nad obiektami skontrolowano warunki żywienia w Hospicjum w Rożdżalach. Posiłki dostarczane są do obiektu w formie cateringu z firmy Kawiarnia „Muzealna” Romuald Bartosik, Gołuchów, a następnie rozdzielane.

4.3. Zakłady Lecznictwa Ambulatoryjnego

W powiecie kaliskim w 2019 roku świadczeń w systemie ambulatoryjnym udzielało 96 podmiotów: przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, zakłady rehabilitacji leczniczej, medyczne laboratoria diagnostyczne, indywidualne i grupowe praktyki lekarskie oraz indywidualne praktyki pielęgniarskie. Skontrolowano 10 podmiotów leczniczych tj. przychodni, ośrodków zdrowia, zakłady rehabilitacji leczniczej, co stanowi 31% (32 w ewidencji).

W jednym podmiocie leczniczym stwierdzono niezrealizowanie programu dostosowawczego: Humieja & Pokojowy MEDICAL-CENTER Spółka Partnerska ul. Ogrodowa 20/8, 62-800 Kalisz, obiekt przy ul. 1000 lecia – 10, 62-874 Brzeziny: brak windy lub podjazdu zewnętrznego dla osób niepełnosprawnych brak podjazdu dla osób niepełnosprawnych. Wydano 1 decyzję administracyjną w celu usunięcia nieprawidłowości i 1 decyzję płatniczą za wykonane czynności kontrolne. Ponadto w 1 podmiocie leczniczym stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą stanu sanitarno – higienicznego (przeterminowany sprzęt jednorazowego użytku). Za podjęte czynności kontrolne wydano decyzję płatniczą.

4.3.1. Postępowanie z czystą i brudną bielizną

Uchybień nie stwierdzono.

4.3.2 Postępowanie z odpadami medycznymi

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

4.3.3. Utrzymanie czystości pomieszczeń i porządku

Uchybień nie stwierdzono. Czystość bieżąca we wszystkich placówkach była zachowana.

4.3.4. Ocena procedur dezynfekcyjnych oraz w zakresie antyseptyki rąk personelu medycznego

W zakresie procedur dotyczących dezynfekcji i antyseptyki rąk uchybień nie stwierdzono. Dobór środków do dezynfekcji rąk nie budził zastrzeżeń w skontrolowanych zakładach.

4.3.5. Ocena procedur sterylizacyjnych

W jednym podmiocie leczniczym: MEDYCYNA RODZINNA Sp. z o. o. ul. Kaliska 2, 62-872 Godziesze Wielkie, stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą przeterminowanego sprzętu jednorazowego użytku tj. strzykawek, aparatów do przetoczeń, cewników Foleya, które usunięto podczas kontroli, wydano decyzję płaćniczą za wykonane czynności kontrolne. W pozostałych placówkach nieprawidłowości nie stwierdzono.

4.4. Praktyki lekarskie

W 2019 roku w ewidencji PSSE w Kaliszu było 42 podmioty, były to: indywidualna praktyka lekarska, indywidualna praktyka lekarzy dentystów, indywidualna specjalistyczna praktyka lekarska, indywidualna specjalistyczna praktyka lekarzy dentystów. Kontrolą objęto 5 praktyk lekarskich, co stanowi 11,9 % obiektów.

Nieprawidłowości w okresie sprawozdawczym nie stwierdzono.

4.4.1. Postępowanie z czystą i brudną bielizną

Uchybień nie stwierdzono.

4.4.2. Postępowanie z odpadami medycznymi

Uchybień nie stwierdzono.

4.4.3. Utrzymanie czystości pomieszczeń i porządku

Czystość bieżąca we wszystkich placówkach była zachowana.

4.4.4. Ocena procedur dezynfekcyjnych i antyseptyki rąk

Uchybień nie stwierdzono. Dobór środków dezynfekcyjnych i antyseptycznych nie budzi zastrzeżeń.

4.4.5. Ocena procedur sterylizacyjnych

Uchybień nie stwierdzono.

4.5. Praktyki pielęgniarские

W 2019 roku w ewidencji ujętych było 18 indywidualnych i grupowych praktyk pielęgniarek i położnych. Przeprowadzono 2 kontrole gabinetów pielęgniarских w roku sprawozdawczym.

Uchybień nie stwierdzono.

4.6. Podsumowanie

1. W 2019 roku odsetek podmiotów leczniczych ocenionych negatywnie wynosi 23,1% i jest wyższy w porównaniu z rokiem 2018 (16,7%).
2. Podmioty lecznicze posiadały opracowane programy działań dostosowawczych. Programy obowiązywały do 31.12.2017 r. Niewykonane zadania w zakresie zapewnienia bezpiecznych warunków sanitarnych, w których udzielane są świadczenia medyczne ujęto w decyzjach administracyjnych i wyznaczono terminy realizacji.
3. Podmioty lecznicze posiadają opracowane procedury postępowania zapewniające ochronę przed zakażeniami, przeprowadzane są kontrole wewnętrzne w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia co 6 miesięcy.
4. Istnieje konieczność dofinansowania podmiotów leczniczych publicznych celem realizacji opracowanych programów dostosowawczych do obowiązujących przepisów.

V. WARUNKI SANITARNO - HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

5.1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

5.1.1. Struktura zatrudnienia

W roku 2019 w ewidencji PSSE w powiecie kaliskim zarejestrowanych było 171 zakładów, które zatrudniały ogółem 8139 pracowników. Przeważały zakłady małe do 100 zatrudnionych - 159, co stanowi 93 % ogółu wszystkich zakładów w ewidencji.

5.1.2. Narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia

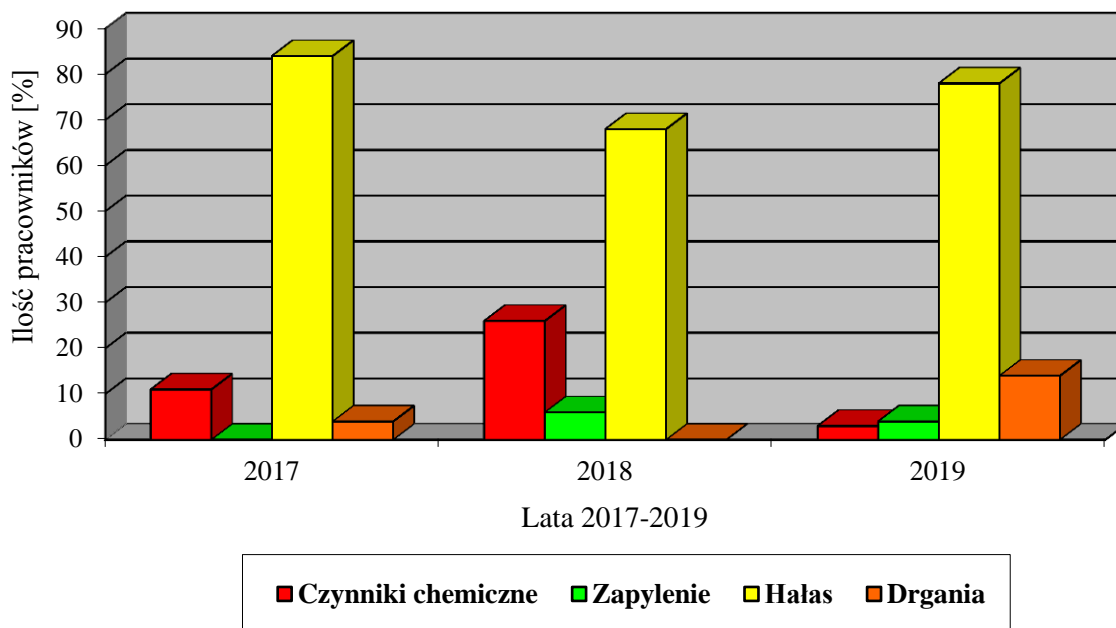
W roku sprawozdawczym w 16 zakładach stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń - NDS i najwyższych dopuszczalnych natężeń - NDN.

W ponadnormatywnych stężeniach i natężeniach czynników szkodliwych pracowało 397 osób.

Tab. 17. Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach NDS/NDN czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w latach 2017– 2019

Rodzaj czynników szkodliwych	Rok	Pracownicy pracujący w przekroczeniach NDS		Pracownicy pracujący w przekroczeniach NDN	
		liczba	%	liczba	%
Czynniki chemiczne	2017	33	11		
	2018	25	26		
	2019	10	3		
Zapylenie	2017	0	0		
	2018	6	6		
	2019	17	4		
Hałas	2017			241	84
	2018			67	68
	2019			313	79
Drgania	2017			12	4
	2018			0	0
	2019			57	14

Procentowa ilość osób zatrudnionych w przekroczeniach NDS i NDN
w latach 2017-2019

Jak wynika z tabeli i wykresów osoby pracujące w warunkach przekroczeń wartości NDS i NDN to w przeważającej części pracownicy narażeni na działanie natężenia hałasu powyżej obowiązujących norm. Ponadto w jednym zakładzie stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych określonych dla czynników chemicznych – formaldehyd.

5.1.3. Kontrole w ramach nadzoru

W roku 2019 kontrolowane były zakłady, w których występowały istotne czynniki szkodliwe dla zdrowia zatrudnionych pracowników, tj. hałas, zapylenie, drgania mechaniczne, czynniki chemiczne oraz podmioty wprowadzające do obrotu substancje i mieszaniny niebezpieczne, w tym m.in. prekursory, produkty biobójcze i środki ochrony roślin.

Skontrolowano 88 zakładów pracy zwracając szczególną uwagę na zagrożenia związane z zawodowym narażeniem pracowników na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia i zastosowanie przez pracodawców organizacyjno – technicznych środków zapobiegawczych przed negatywnymi skutkami narażenia zawodowego. Przedmiotem kontroli był również stan sanitarny zaplecza socjalnego oraz realizacja zarządzeń wydanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną i Państwową Inspekcję Pracy, a także sposób wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych zgodnie z wymogami UE. Ogółem przeprowadzono 91 kontroli.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 4 decyzje administracyjne. Stwierdzone uchybienia dotyczyły: braku pomiarów środowiskowych, brak oceny ryzyka zawodowego na czynniki biologiczne, braku natrysków do przemywania oczu na stanowisku pracy z mieszaniną żrącą brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. W celu poprawy stanu bezpieczeństwa pracy pracodawcy zapewnili środki ochrony osobistej – rękawice, fartuchy ochronne, maski, gogle, a także systemy ochrony zbiorowej, takie jak: wentylacja mechaniczna - stanowiskowa i ogólna. Równocześnie w zakładach pracy wprowadzano hermetyzację procesów produkcyjnych, modernizację oraz sukcesywną wymianę maszyn i urządzeń w celu zmniejszenia emisji hałasu oraz substancji szkodliwych do środowiska pracy.

5.1.4. Czynniki rakotwórcze i mutagenne w środowisku pracy

W wyniku kontroli przeprowadzonych w ramach nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi stwierdzono, że w kontakcie z nimi zatrudnionych było 68 osoby, w tym 46 kobiet.

5.1.5. Nadzór nad zakładami ochrony zdrowia stosującymi cytostatyki

W ewidencji PSSE w Kaliszu zarejestrowany był 1 podmiot leczniczy stosujący cytostatyki. W pomieszczeniu, w którym przygotowywane były leki cytostatyczne, zainstalowano łożę laminarną, w której filtry wymieniane były zgodnie z zaleceniami producenta.

5.1.6. Czynniki biologiczne w środowisku pracy

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu kaliskiego przeprowadzono 32 kontrole:

- w zakładach, w których istnieje potencjalne zagrożenie czynnikami biologicznymi (zakłady przetwórstwa mięsnego, gospodarstwa rolno-ogrodnicze, zakłady produkcji drobiu, zakłady produkcji spożywczej, podmioty lecznicze, w których występują czynniki biologiczne należące do 2 i 3 grupy zagrożenia: m.in. wirusy HBV, HCV i HIV
- w gospodarstwach rolnych zajmujących się produkcją roślinną, w których pracownicy narażeni są m.in. na laseczkę tęcza, alergizujące promieniowce występujące w glebie i w pyłe oraz alergizujące grzyby rozwijające się na roślinach.

Ogółem ekspozowanych na działanie czynników biologicznych było 997 pracowników. Dane te zostały ustalone w oparciu o informacje zawarte w ocenach ryzyka

zawodowego przeprowadzonych na stanowiskach pracy. W żadnym zakładzie nie zostały przeprowadzone pomiary środowiskowe uwzględniające czynniki biologiczne.

5.1.7. Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi

W ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi, prekursorami, produktami biobójczymi przeprowadzono w zakładach 42 kontrole. Kontrolą objęto hurtownie oraz producentów i dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych, produktów biobójczych, dystrybutorów środków ochrony roślin, oraz zakłady o różnym profilu produkcji, stosujące w działalności zawodowej substancje i mieszaniny niebezpieczne.

Podczas przeprowadzonych kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz aktów wykonawczych. Egzekwowano obowiązek posiadania aktualnych spisów tych substancji i ich mieszanin, kart charakterystyki oraz opakowań zabezpieczających przed ich szkodliwym działaniem, pożarem lub wybuchem. Ponadto, szczególną uwagę zwracano na stosowanie środków zapewniających pracownikom ochronę ich zdrowia i życia. Sprawdzono również warunki magazynowania substancji i mieszanin chemicznych. Podczas kontroli przypominano pracodawcom o obowiązkach wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH).

W czasie kontroli producentów i dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych szczególną uwagę zwracano na etykiety wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz na ich karty charakterystyki w związku ze zmianami wynikającymi z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP) oraz rozporządzenia Komisji (UE) Nr 453/2010 z dnia 20 maja 2010r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH).

Na terenie powiatu kaliskiego zarejestrowanych było 3 producentów mieszanin niebezpiecznych oraz 2 producent produktów biobójczych.

5.2. Choroby zawodowe

W roku 2019 wydano 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej (w 2018 roku również 3) oraz 4 decyzje o braku podstaw do jej uznania (w roku poprzednim 2).

Tab. 18. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w Kaliszu w latach 2017-2019

Rodzaj stwierdzonych najczęściej chorób zawodowych	Rok	Liczba przypadków
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	2017	0
	2018	0
	2019	1
Choroby zakaźne i pasożytnicze albo ich następstwa	2017	2
	2018	0
	2019	1
Pylica spawaczy	2017	0
	2018	1
	2019	1
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat	2017	0
	2018	2
	2019	0

5.3. Podsumowanie

1. Liczba obiektów w ewidencji PSSE w Kaliszu w roku 2019 roku utrzymuje się na tym samym poziomie.
2. Duże zmiany w rejestracji podmiotów gospodarczych (likwidacja, powstawanie nowych) utrudnia ocenę narażenia na czynniki szkodliwe.
3. Liczba stwierdzonych chorób zawodowych utrzymuje się na tym samym poziomie co w roku 2018. Dużą grupę zawodową wśród osób ubiegających się o chorobę zawodową stanowią nauczyciele jak również pracownicy sektora przemysłowego i indywidualni rolnicy.
4. Kontynuowano nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi, prekursorami, produktami biobójczymi. W wyniku przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że pracodawcy stosujący chemikalia w coraz większym stopniu przestrzegają obowiązujące przepisy.
5. W roku sprawozdawczym kontynuowano nadzór nad zakładami, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne dla zdrowia w środowisku pracy. Czterech pracodawców nie sporządziło oceny ryzyka zawodowego uwzględniającego czynniki biologiczne.
6. Liczba osób ekspozowanych na czynniki rakotwórcze i mutagenne nie zmieniła się w porównaniu z rokiem poprzednim.

VI. WARUNKI SANITARNE W SZKOŁACH I INNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

6.1. Nadzór nad placówkami oświatowo - wychowawczymi

W 2019 roku Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży obejmowała swym nadzorem następujące placówki oświatowo-wychowawcze na terenie powiatu kaliskiego:

Tab. 19. Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi w 2019 r.:

Rodzaj placówki	Liczba placówek	Liczba dzieci i młodzieży	Liczba przeprowadzonych kontroli
Żłobek	6	99	8
Przedszkola i punkty przedszkolne	16	1281	19
Szkoły podstawowe	27	3046	35
Zespoły szkół	20	4238	53
Placówki letniego i zimowego wypoczynku (turnusy)	3	143	3
RAZEM	72	8807	118

6.2. Funkcjonalność i stan techniczny budynków

Wszystkie ww. placówki oświatowo-wychowawcze znajdują się w budynkach przystosowanych na pobyt dzieci i młodzieży. Na ogólną liczbę 72 placówek skontrolowanych w 9 (12,5%) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań sanitarno-technicznych. Uchybienia dotyczyły: zagrzybienia na ścianach w korytarzach szkolnych; brudnych ścian i sufitów w: pomieszczeniach do nauki, salach gimnastycznych, pomieszczeniach sanitarnych, szatniach, korytarzach, klatkach schodowych; zniszczonych wykładzin podłogowych w pomieszczeniach szkolnych; zniszczonego parkietu w auli; uszkodzonych płytek ściennych i podłogowych w pomieszczeniach sanitarnych itp. W 2019 roku na poprawę warunków sanitarno-technicznych w ww. placówkach wydano 11 decyzji administracyjnych, w tym 2 prolongaty.

W 2019 roku dopuszczono do użytkowania 4 nowe placówki, w tym: 2 żłobki, 2 przedszkola. Na terenie powiatu kaliskiego zostały zakończone prace związane z rozbudową następujących placówek:

- Szkoła Podstawowa w Skarszewie, gm. Żelazków (oddano do użytkowania dodatkowe sale lekcyjne oraz pomieszczenia sanitarne dla uczniów),
- Szkoła Podstawowa w Rychnowie, gm. Blizanów (oddano do użytkowania dodatkowe sale lekcyjne),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Blizanowie, gm. Blizanów (oddano do użytkowania pomieszczenia przedszkola).

Wszystkie nowo oddane do użytku obiekty uzyskały pozytywną opinię sanitarną.

6.3. Wodociągi i kanalizacja

Na terenie powiatu kaliskiego wszystkie ww. placówki są zwodociągowane i skanalizowane. Nie odnotowano ponadnormatywnej liczby uczniów w przeliczeniu na urządzenia sanitarne.

6.4. Sale gimnastyczne

W ramach nadzoru sanitarnego oceniono warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 47 szkołach. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 5 szkół posiada zarówno sale gimnastyczne oraz sale rekreacyjno-zastępcze z zapleczem sanitarnym, 29 szkół posiada sale gimnastyczne z zapleczem sanitarnym, 1 placówka posiada salę gimnastyczną bez zaplecza sanitarnego, 10 placówek posiada tylko sale rekreacyjno-zastępcze. Uczniowie 2 placówek korzystają z hal sportowych. Przy sprzyjających warunkach pogodowych dzieci korzystają z boisk sportowych.

6.5. Meble szkolne

Prawidłowe dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży ma istotny i zasadniczy wpływ na ich postawę i zdrowie. Właściwy dobór stanowiska pracy zapewnia nie tylko komfort przy pisaniu, czytaniu lecz także zapobiega powstawaniu wad postawy.

Ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii przeprowadzono w 9 placówkach (26 oddziałach), w tym: 2 przedszkolach, 3 szkołach podstawowych i 4 zespołach szkół. W sumie oceniono 414 stanowisk pracy uczniów/przedszkolaków. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 placówkach (4 oddziałach) na 24 stanowiskach pracy (5,79%). W celu usunięcia ww. nieprawidłowości wydano stosowne zalecenia.

6.6. Rozkłady zajęć szkolnych

Przedmiotem analiz była ocena procesu nauczania. Oceniono rozkłady zajęć lekcyjnych pod kątem higieny pracy ucznia w 5 szkołach (38 oddziałach). Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

6.7. Dożywianie w szkołach

W 2019 roku skontrolowano 47 szkół pod kątem prowadzenia dożywiania. Rodzaj serwowanych w szkole posiłków przedstawia poniższa tabela.

Tab. 20. Rodzaj serwowanych w szkołach posiłków w roku 2019

Rodzaj posiłku	Liczba dzieci korzystających z posiłków		% ogólnej liczby dzieci w szkołach	
	2019	2018	2019	2018
ROK				
pełne obiady	891	390	12,23	4,89
ciepłe posiłki jednodaniowe	471	378	6,47	4,74
napój (herbata)	518	616	7,11	7,73
Ogółem	1880	1384	25,81	17,37

W 2019 roku w skontrolowanych szkołach na terenie powiatu kaliskiego 609 uczniów korzystało z posiłków finansowanych przez GOPS.

6.8. Opieka medyczna

W 2019 roku skontrolowano 10 gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej, które funkcjonują w szkołach. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych.

6.9. Nadzór nad substancjami i mieszaninami niebezpiecznymi

W 2019 roku oceniono realizację wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w 12 szkołach. Placówki posiadają spis znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych oraz karty charakterystyki. Substancje chemiczne są oznakowane w sposób widoczny umożliwiający ich identyfikację, przechowywane

w zamkniętych pomieszczeniach. W pracowniach chemicznych znajdują się regulaminy określające zasady bezpieczeństwa i higieny pracy. W czasie kontroli nie stwierdzono przeterminowanych substancji i mieszanin chemicznych.

6.10. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W 2019 roku pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili 3 kontrole pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków uczestnikom zimowego i letniego wypoczynku zorganizowanego na terenie powiatu kaliskiego. W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień. Nie odnotowano wypadków, zachorowań ani zatruc pokarmowych.

6.11. Podsumowanie

1. W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu wydał 11 decyzji administracyjnych na poprawę warunków sanitarno-technicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych.
2. Brak zróżnicowania w salach lekcyjnych mebli szkolnych (min. 3 rozmiary stolików i krzeseł) oraz brak nadzoru nauczycieli był główną przyczyną nieprawidłowego doboru stanowiska pracy ucznia.
3. Wypoczynek dzieci i młodzieży zorganizowany na terenie powiatu kaliskiego przebiegał bez zastrzeżeń.

VII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

7.1. Zakres nadzoru sanitarnego

W 2019 roku w ewidencji obiektów w powiecie kaliskim znajdowało się ogółem 697 zakładów żywnościowo-żywnościowych (w roku 2018 – 1308, w tym 618 środków transportu), w tym:

- 206 obiektów produkcji żywności (w tym 129 produkcja pierwotna),
- 338 obiekty obrotu żywnością,
- 104 obiektów żywienia zbiorowego typu otwartego,
- 49 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Liczba zewidencjonowanych obiektów w 2019 roku w porównaniu z rokiem 2018 zwiększyła się o 7 zakładów.

W nadzorowanych obiektach przeprowadzono 344 kontrole i rekontrole sanitarne. Nałożono 15 mandatów karnych na sumę 3300 zł za zły stan sanitarno - higieniczny. Wydano także 1 decyzję administracyjną na obiekt żywienia zbiorowego zamkniętego w przedmiocie usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli. Pobrano 5 próbek żywności, w kierunku oznaczenia zawartości glutenu oraz obecność drobnoustrojów chorobotwórczych, żadna z nich nie była kwestionowana.

Tab. 21. Stan sanitarny obiektów wyrażony odsetkiem zakładów, w których stwierdzono nieprawidłowości w latach 2017-2019

ROK	Odsetek obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości
2017	1
2018	1
2019	2

Na podstawie ww. danych liczbowych można by stwierdzić, że stan sanitarny zakładów produkcji, obrotu żywnością, żywienia zbiorowego otwartego oraz żywienia zbiorowego zamkniętego w porównaniu z rokiem ubiegłym nieznacznie się pogorszył. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, które wprowadzono do stosowania w 2004 roku z modyfikacjami (w 2005, 2006, 2014 i 2017 roku).

Tab. 22. Stan sanitarny obiektów żywności i żywienia skontrolowanych w latach 2017-2019 wg MZ-48

Obiekty	% obiektów niezgodnych z wymaganiami		
	2017	2018	2019
Sklepy spożywcze	20	30	10
Piekarnie	9	0	0
Zakłady żywienia zbiorowego – otwarte	20	0	14
Zakłady żywienia zbiorowego – zamknięte	0	1,5	3
Wytwórnice naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i stołowych	9	0	0

Jak wynika z powyższych danych nieznaczne pogorszenie stanu sanitarno-higienicznego nastąpiło w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, natomiast polepszeniu uległ stan sanitarno – higieniczny w sklepach spożywczych, piekarniach, zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego i wytwórniach naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i stołowych. Stan sanitarny w pozostałych grupach obiektów pozostaje na tym samym poziomie.

7.2. Najczęściej stwierdzane uchybienia w poszczególnych grupach obiektów

7.2.1. Sklepy spożywcze (z wyłączeniem super- i hipermarketów)

W 2019 roku zły stan sanitarny sklepów spożywczych stwierdzono w 10 % obiektów, natomiast w 2018 roku 30 %. Jak widać stan sanitarny obiektów znacznie się poprawił. Nieprawidłowości w kontrolowanych sklepach spożywczych, w przypadku których stwierdzono zły stan sanitarno – higieniczny obiektu dotyczyły wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości oraz braku zapisów wynikających z systemu jakości GMP/GHP.

7.2.2. Zakłady żywienia zbiorowego – otwarte

W ewidencji na terenie powiatu kaliskiego znajdują się 104 obiekty żywienia zbiorowego otwartego. Stan sanitarno – higieniczny obiektów żywienia zbiorowego - otwartego w porównaniu do lat ubiegłych uległ pogorszeniu. W wyniku wnikliwych kontroli

stwierdzano brak zapisów wynikających z opracowanego systemu GMP/GHP/HACCP oraz złego stanu sanitarno – higienicznego obiektów.

7.2.3. Zakłady żywienia zbiorowego – zamknięte

Na terenie powiatu kaliskiego w 2019 roku znajdowało się 49 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego. Skontrolowano 33 obiekty, z czego w jednym stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły złego stanu sanitarno – higienicznego. W związku z wymienionymi uchybieniami wydano decyzję administracyjną zarządzającą usunięcie nieprawidłowości. Wszystkie zarządzenia zostały wykonane.

7.2.4. Sklepy spożywcze (z wyłączeniem super- i hipermarketów)

W 2019 roku w ewidencji znajdowało się 208 sklepów spożywczych. W sklepach spożywczych dobrze oceniano wyposażenie sali sprzedaży, zastrzeżenia dotyczyły natomiast bieżącego stanu sanitarno – higienicznego w mniejszych sklepach. Za nieprzestrzeganie wymagań dotyczących zachowania czystości i porządku, higieny sprzedaży, obecność przeterminowanych produktów spożywczych oraz brak zapisów wynikających z systemu jakości GHP/GMP nałożono 9 mandatów karnych na łączną kwotę 1600 zł.

7.2.5. Piekarnie oraz wytwórnie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych

W 2019 roku w piekarniach oraz wytwórniach naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i stołowych nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących stanu sanitarno – higienicznego obiektów oraz brak prowadzonych zapisów GMP/GHP i HACCP.

7.3. Stan sanitarny środków transportu żywności

W 2019 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Kaliszu skontrolowały 39 środków transportu żywności. Wszystkie środki transportu spełniały wymagania sanitarno-techniczne.

Zakłady produkujące żywność posiadały na ogół własne środki transportu, pozytywnie zaopiniowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Większość obiektów obrotu żywnością dysponowała prawidłowymi środkami transportu, dobrymi technicznie i przeznaczonymi wyłącznie do przewozu artykułów spożywczych. Niektóre zakłady korzystały z usług specjalistycznych firm transportowych.

7.4. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2019 roku laboratorium WSSE w Poznaniu, zbadało 5 próbek żywności w celu oznaczenia:

- zawartości glutenu w płatkach owsianych bezglutenowych,
- obecności drobnoustrojów chorobotwórczych w przyprawach.

Żadna z nich nie była kwestionowana.

Tab. 23. Jakość zdrowotna środków spożywczych w latach 2017-2019

ROK	Próbki badanych środków spożywczych - RAZEM		W tym:	
	Ilość próbek zbadanych	% próbek zakwestionowanych	krajowe	importowane
2017	0	0	0	0
2018	10	0	10	0
2019	5	0	0	5

7.5. Ocena spraw załatwianych w systemie RASFF

Sekcja Higieny Żywności i Żywnienia bierze udział w systemie RASFF ds. zbierania i przekazywania informacji o niebezpiecznych produktach żywnościowych. W okresie roku sprawozdawczego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu otrzymał 51 powiadomień alarmowych oraz informacyjnych z Krajowego Punktu Kontaktowego i od Państwowych Wojewódzkich Inspektorów Sanitarnych o niebezpiecznych produktach żywnościowych, z czego 8 dotyczyło przedsiębiorstw w terenie powiatu kaliskiego.

Do najczęściej występujących zagrożeń otrzymywanych w ramach systemu RASFF w 2019 roku należało monitorowanie wycofywania kwestionowanych towarów ze sklepów lub hurtowni.

Na podstawie oceny ryzyka podejmowano działania zapewniające wyeliminowanie zagrożenia oraz monitorowano wycofywanie produktów z rynku, podejmowano również działania wyjaśniające i działania zaradcze, stosownie do stanu faktycznego.

7.6. Ocena sposobu żywienia

W 2019 roku sposób żywienia oceniono w 28 obiektach, gdzie dokonano teoretycznej oceny jadłospisów, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku

w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. W badaniach nad sposobem żywienia główny nacisk położono na żywienie dzieci i młodzieży. Wszystkie oceny wypadły pozytywnie i ich wyniki zostały omówione podczas kontroli.

7.7. Podsumowanie

1. Stan sanitarno-higieniczny obiektów żywności i żywienia nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Kaliszu jest zróżnicowany w poszczególnych grupach podmiotów żywnościowych.
Pogorszenie stanu sanitarno-higienicznego dotyczyło sklepów spożywczych i zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w których stwierdzono nieodpowiedni stan sanitarno – higieniczny obiektów oraz brak prowadzonych zapisów wynikających z systemów jakości GMP/GHP i HACCP.
2. Przeważająca większość przedsiębiorców branży spożywczej wdraża system jakości HACCP oraz Dobrą Praktykę Produkcyjną (GMP) i Dobrą Praktykę Higieniczną (GHP).
3. W nadzorowanych obiektach (697 podmiotów) przeprowadzono 344 kontrole i rekontrole sanitarne, nałożono 15 mandatów na 3300 zł, wydano 1 decyzję zarządzającą usunięcie stwierdzonych podczas kontroli uchybień. Pobrano 5 próbek żywności w celu oznaczenia w kierunku mikrobiologicznym i chemicznym.
4. Jakość zdrowotna środków spożywczych wyrażana odsetkiem kwestionowanych próbek żywności w porównaniu z rokiem 2018 pozostała na tym samym poziomie.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE OŚWIATY ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmowane w 2019 roku przez PPIS wynikały przede wszystkim z potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz sytuacji epidemiologicznej, stanowiąc tym samym priorytetowe kierunki podejmowanych inicjatyw w promocji zdrowia środowiska lokalnego. Specjaliści ds. oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia inicjowali, koordynowali i przeprowadzali w szerokiej współpracy środowiskowej działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

W 2019 roku prowadzono szerokie działania informacyjno – edukacyjne dotyczące:

- poprawy nawyków żywieniowych oraz zwiększenia aktywności fizycznej,
- ograniczenia zdrowotnych następstw palenia tytoniu wśród dzieci, młodzieży i ogółu społeczeństwa, zapobiegania paleniu tytoniu i inhalowaniu e-papierosów wśród uczniów, zmniejszenia narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu,
- wzmocnienia przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- przygotowania młodych ludzi oraz całego społeczeństwa w zakresie zapobiegania HIV/AIDS,
- wzrostu wiedzy na temat wpływu narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych na funkcjonowanie ludzkiego organizmu,
- wzrost poziomu wiedzy społeczeństwa na temat kleszczy, związanych nimi zagrożeń oraz profilaktyki chorób odkleszczowych,
- profilaktyki grypy,
- bezpieczeństwa dzieci podczas wypoczynku zimowego i letniego,

Przedsięwzięcia prozdrowotne adresowane były do szerokiego kręgu odbiorców w liczbie 8 498 osób.

W roku 2019 na terenie powiatu kaliskiego realizowano następujące programy zdrowotne i prowadzono akcje oraz kampanie społeczne:

1. Realizacja krajowych programów edukacyjnych:

- „*Mamo, Tato – co Wy na to?*” – program edukacyjny dla dzieci w wieku 5-6 lat, którego głównym celem jest zwrócenie uwagi rodziców i opiekunów na specyfikę rozwoju, istotę zmian fizycznych i psychicznych, ze szczególnym naciskiem na ich potrzeby, słabości i kryzysy.

- **„Czyste powietrze wokół nas”** – program edukacji antytytoniowej dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, ich rodziców lub opiekunów. Ma on za zadanie wykształcić u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy oraz wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.
- **„Nie pal przy mnie, proszę”** – program edukacji antytytoniowej dla dzieci z klas I-III szkół podstawowych. Jego zadaniem jest uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia, uświadomienie dzieciom, że palenie jest szkodliwe dla zdrowia, uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem, wykształcenie u dzieci umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą.
- **„Bieg po zdrowie”** – program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów IV klas szkół podstawowych, którego głównym celem jest zapobieganie paleniu papierosów wśród uczestników zajęć, zarówno obecnie jak i w przyszłości, a także ukazanie atrakcyjności życia wolnego od uzależnienia od tytoniu.
- **Projekt edukacyjny „Trzymaj Formę!”** – adresatami są uczniowie klas V – VIII szkół podstawowych i ich rodzice. Inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym dwukierunkowym podejściu: promującym przyjemne, zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną. Program oparty jest na założeniu, że aktywny styl życia jest zdrowy, przyjemny, łatwo osiągalny i przystępny finansowo dla wszystkich niezależnie od wieku, płci i aktualnej sprawności fizycznej.
- **„Program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia”** w ramach którego Inspekcja Sanitarna m.in. prowadzi działania informacyjno – edukacyjne, prowadzi szkolenia nauczycieli i innych osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych działań profilaktycznych, prowadzi szkolenia dla dzieci i młodzieży oraz rodziców mające na celu wzrost wiedzy nt. szkodliwości palenia papierosów oraz inhalowania e-papierosów.
- **„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS”**, który określa politykę rządu w zakresie zapobiegania HIV/AIDS i zwalczania ich społecznych skutków. Głównymi zadaniami Krajowego Programu są: ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego

dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS tj.: prowadzenie długofalowych programów profilaktyczno-edukacyjnych dla młodzieży, organizowanie uświadamiających kampanii medialnych, rozszerzanie sieci punktów wykonujących testy na obecność HIV z profesjonalnym poradnictwem, międzynarodowa wymiana doświadczeń w walce z HIV/AIDS; poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich poprzez promowanie i wspieranie działań organizacji pozarządowych i wolontariatu w zakresie profilaktyki HIV, pomocy zakażonym HIV i chorym na AIDS, promowanie projektów integracyjnych z chorymi.

- **Projekt edukacyjny „Wiem - nie biorę! Jestem bezpieczny”** – celem projektu jest wzrost świadomości społecznej na temat wpływu narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych na funkcjonowanie organizmu ludzkiego. Działania informacyjno – edukacyjne kierowane są do kadry pedagogicznej i pielęgniarek środowiska szkolnego, a także do młodzieży, ich rodziców lub opiekunów.
- **Program profilaktyki raka szyjki macicy „Wybierz życie – pierwszy krok”** – celem głównym programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę, poprzez zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu, kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko raka szyjki macicy, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.

2. **Realizacja akcji i kampanii społecznych:**

- obchody **Światowego Dnia Zdrowia** (7 kwietnia)
- obchody **Światowego Dnia bez Tytoniu** (31 maja)
- obchody **Światowego Dnia Rzucania Palenia** (trzeci czwartek listopada)
- obchody **Światowego Dnia AIDS** (1 grudnia)
- comiesięczny monitoring dotyczący sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia koordynowała i nadzorowała działania promujące zdrowie poprzez:

- szkolenia i narady dla uczestników reprezentujących różne instytucje i grupy zawodowe, a także szkolenia edukacyjne dla młodzieży szkolnej,
- poradnictwo metodyczne,

- dystrybucję materiałów oświatowo zdrowotnych i pakietów edukacyjnych,
- wypożyczanie materiałów dydaktycznych,
- współpracę z pracownikami ds. promocji zdrowia w jednostkach samorządowych,
- wizytacje placówek ,
- wykorzystywanie inicjatyw lokalnych dotyczących promowania zdrowego stylu życia,
- współpracę z lokalnymi środkami masowego przekazu,
- monitoring i ewaluację.

Na terenie powiatu ziemskiego w 2019 roku przeprowadzono 3 narady z 4 osobami, 22 szkolenia dla 251 osób, 47 wizytacji programowych placówek w tym 3 wizytacje szpitali, 8 wizytacji nieprogramowych, podczas których dokonano 109 ocen realizacji interwencji programowych.

- „Mamo, Tato – co Wy na to?” – 8,
- „Czyste powietrze wokół nas” - 22 ,
- „Program zwalczania następstw zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych w ramach Narodowego Programu Zdrowia” – 13,
- „ Nie pal przy mnie proszę” – 13,
- „Trzymaj formę” – 16,
- „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS” – 20,
- „Bieg po zdrowie” – 14,
- „Wiem nie biorę, jestem bezpieczny” – 2,
- „Wybierz życie, pierwszy krok” – 1.

W ramach działań oświatowo zdrowotnych i promujących zdrowie wydano 4 581 sztuk materiałów edukacyjnych (tj. m.in. plakaty, poradniki, broszury, ulotki, płyty CD) oraz 1191 gadżetów (tj. m.in. worki sportowe, kredki, odbłaski Dinuś, torby, długopisy) oraz ufundowano nagrody w organizowanych konkursach.

Starostwo Powiatowe w roku 2019 ufundowało nagrody m.in. w ramach konkursów plastycznych z tematyki tytoniowej oraz profilaktyki HIV/AIDS, a także na logo kolejnej edycji Tygodnia Zdrowia.

8.1. Podsumowanie

1. Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia inicjowali, koordynowali i przeprowadzali przedstawiciele Inspekcji Sanitarnej w szerokiej współpracy środowiskowej przy współudziale nauczycieli, liderów zdrowia oraz innych służb działających na terenie powiatu.
2. W roku 2019 na terenie powiatu ziemskiego realizowano 9 programów zdrowotnych i prowadzono wiele akcji oraz kampanii społecznych.
3. Przedsięwzięcia prozdrowotne adresowane były do szerokiego kręgu odbiorców w liczbie 8 498 osób.
4. W ramach działań oświatowo zdrowotnych i promujących zdrowie wydano 4 581 sztuk materiałów edukacyjnych (tj. m.in. plakaty, poradniki, broszury, ulotki, płyty CD) oraz 1191 gadżetów (tj. m.in. worki sportowe, kredki, odblaski Dinuś, torby, długopisy) oraz ufundowano nagrody w organizowanych konkursach.

IX. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Do zakresu zadań Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kaliszu należy uzgadnianie w szczególności:

- opiniowanie miejscowych projektów planów zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- uzgadnianie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych,
- wydawanie innych decyzji, postanowień i opinii.

Powyższe zadania wykonywane są w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowane są wyłącznie na wniosek organów administracji samorządowej lub zainteresowanych podmiotów i miały na celu eliminowanie nieprawidłowości natury sanitarnej już po etapie programowania, planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych zlokalizowanych na terenie miasta Kalisz i ościennych gmin.

Planowanie przestrzenne jest ważnym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia mieszkańców, gdyż umożliwia ono właściwe lokalizowanie obszarów dla rozwoju między innymi przemysłu, usług uciążliwych i hodowli w stosunku tzw. chronionych (przeznaczonych na mieszkalnictwo, szkoły, itp.).

Plany zagospodarowania przestrzennego są uzgadniane na podstawie prognozy skutków wpływu ustaleń planu na środowisko i zdrowie ludzi. W omawianym okresie uzgodniono ogółem 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego terenu. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego były poprzedzone opinią o studium uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego w gminie Stawiszyn, Lisków.

Zaopiniowano 4 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w gminie Ceków, Stawiszyn.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko uzgodniono 3 zakresy i stopnie szczególności informacji wymaganej w prognozie oddziaływania na środowisko dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (działki w gminie Żelazków, Stawiszyn, Mycielin) oraz 2 zakresy i stopnie szczególności dla projektów

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (działki w gm. Żelazków, Stawiszyn).

Mając na uwadze szerokie rozumianą ochronę zdrowia publicznego w przeprowadzonej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko zwracano uwagę na:

1. właściwą gospodarkę wodno - kanalizacyjną, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia,
2. prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwienie odpadów, ochronę ludzi przed nadmiernym hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza.

W drodze postanowienia uzgodniono 18 projektów decyzji warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (np.: budynki inwentarskie w m.: Wrząca, Borek, Sobiesęki, Szulec, Porwity, Kakawa Stara; budynek usługowy gastronomiczno-hotelarski w m. Brzeziny; budynek turbinowni w m. Zbiersk Cukrownia).

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081 z późn. zm.) przywołuje Państwową Inspekcję Sanitarną do uzgadniania przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których opracowanie raportu jest obligatoryjne oraz mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których opracowanie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko może nie być wymagane.

W związku z planowanymi inwestycjami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wydano 56 opinii sanitarnych (np.: budynki inwentarskie w m. Kakawa Stara, Czempisz, Bystrek, Gać Kaliska, Pieczyska, budynki mieszkalne w m. Żydów, Chodybki, Kąpie; hale produkcyjne w m. Pawłówek, Piotrów, Opatówek; instalacje fotowoltaiczne w m. Wyrów, Zbiersk - Cukrownia, Brudzew, Cienia Druga, Długa wieś II, Petryki, Rożdzały, Kościelec Kolonia; staw rybny w m. Porwity; zakład przetwórstwa tworzyw sztucznych w m. Żelazków, węzeł betoniarski w m. Florentyna; stacja paliw w m. Opatówek; szklarnia w m. Tłokinia Wielka; ujęcia wód w m. Radliczyc, Popów, Brzeziny, Cienia Pierwsza, Piotrów, Wyrów, Zagorzyn, Pietrzyków, Zbiersk-Cukrownia; drogi gminne i wojewódzkie w m. Jastrzębniki, Staw, Gizałki, Plewnia-Morawin, Brzeziny, Marchwacz; budynki kwaszarni w m. Zbiersk, Jastrzębniki).

W 2019 roku wydano w drodze opinii sanitarnych 11 uzgodnień przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (np. oczyszczalnia beztlenowa w m. Zbiersk-Cukrownia; ubojnia drobiu w m. Dębe, ferma drobiu w m.: Lisków, Ksawerów, Piegonisko

Wieś, Gać Kaliska, Werginki, Borów, Nowy Karolew, Smółki; zakład produkcji proszku jajecznego w m. Piotrów; budynek inwentarski w m. Michałów).

Opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć takich jak: stacje uzdatniania wody, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, zakładów utylizacji odpadów, obiektów handlowo-usługowych, zakładów pracy, ferm pozwala na poprawę warunków sanitarno-higienicznych na terenie powiatu. Istotnym celem jest dążenie do zagwarantowania, aby projektowane obiekty w powiecie kaliskim, w tym szczególnie przemysłowe nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludności.

W trakcie opiniowania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu uzgodnił 13 dokumentacji projektowych.

Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowej wracano uwagę na prawidłowe zaprojektowanie układu funkcjonalnego obiektów, instalacji sanitarnych oraz czy zostały spełnione warunki określone w przepisach szczególnych.

W związku z prowadzoną działalnością zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wykonano 48 wizji lokalnych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kaliszu uczestniczył 48 razy w oddaniu do użytku obiektów budowlanych. Były to następujące obiekty: spożywcze, lokale gastronomiczne, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, gabinety lekarskie, apteka, punkt apteczny, przechowalnia płodów rolnych, budynki handlowe, przedszkola, żłódek, szkoła podstawowa, biblioteka publiczna, budynki kwaszarni i konfekcjonowania kapusty i ogórków, oczyszczalni ścieków, warsztat samochodowy, stacja kontroli pojazdów, miejsca noclegowe, budynki produkcyjne.

W ramach tych czynności dokonywano szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia pod kątem zgodności z uzgodnioną dokumentacją projektowaną przez tutejszy organ oraz przez rzeczoznawcę ds. sanitarnohigienicznych.

X. WNIOSKI

Stan sanitarny powiatu kaliskiego należy ocenić jako zadawalający i niestanowiący bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia mieszkańców.

W celu dalszej poprawy stanu bezpieczeństwa sanitarnego w powiecie grodzkim należy kontynuować następujące działania:

1. Prowadzić nadzór nad realizacją programu obowiązkowych szczepień ochronnych.
2. Sprawować nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.
3. Prowadzić monitoring suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych wprowadzanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Wzmocnić nadzór nad produktami wprowadzanymi do obrotu mogącymi stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.
5. Wykonywać analizy mikrobiologiczne próbek żywności pobieranych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, w celu ciągłego nadzoru laboratoryjnego nad bezpieczeństwem żywności.
6. Sprawować bieżący nadzór sanitarny nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także wody w kąpieliskach oraz pływalniach.
7. Sprawować bieżący nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej.
8. Prowadzić nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w miejscu pracy.
9. Przeciwdziałać narkomanii poprzez monitorowanie i koordynowanie działań w zakresie realizacji polityki państwa w obszarze środków zastępczych.
10. Sprawować nadzór nad wprowadzaniem do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów, prekursorów narkotyków kat. 2 i 3, produktów biobójczych oraz ich stosowaniem w działalności zawodowej.
11. Sprawować nadzór nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży.
12. Realizować niezbędne czynności zapobiegawcze lub kontrolne w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego.
13. Sprawować zapobiegawczy nadzór sanitarny pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych w nowoprojektowanych lub modernizowanych obiektach, przy

realizacji przedsięwzięć oraz ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powiatu grodzkiego.

14. Inicjować zadania w obszarze edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia zgodnie z potrzebami społeczności lokalnych i aktualną sytuacją epidemiologiczną powiatu grodzkiego.

15. Kontynuować współpracę z wydziałami Urzędu Miasta, władzami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi celem eliminacji zagrożeń i uciążliwości dla zdrowia i życia ludności.

p.o. PAŃSTWOWEGO
POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO
W KALISZU

Anna Napierala